Ч. 291 (14.540). Львів, неділя 27. грудня 1936. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Різдвяна промова Папи Пія XI.

З нагоди латинського Різдва виголосив Папа перед мікрофоном по італійськи велику промову, яку опісля сам повторив у кількох інших мовах. Передовсім **Папа торкнувся еспанської громадянської війни.** Це — мовляв — нова осторога для всього світу, зокрема для Европи, поважніша і більше грізна, ніж усі попередні. Ті сумні події з жахливою певністю і виразно

вказують, що жде Европу, коли вона негайно не вжие відповідних засобів оборони і санації.

У дальшій частині промови можна добачити **натяки проти націонал-соціялізму.** На жаль, між тими, — говорив Папа — що боронять лад і культуру проти безбожного комунізму, а навіть приписують собі першу ролю у тій боротьбі, є чимало людей, що проти своїх противників уживають фальшивих і лиховісних засад. Хто намагається погасити у людських, зокрема в молодечих серцях віру в Христа і Боже обявлення, хто вважає Церкву перепоною в поступі і процесі дозрівання нації, цей не лише не кладе основ під краще завтра людства, але ще й нищить справжні і доцільні засоби оборони проти найжахливішого лиха і несвідомо помагає тим, що їх буцімто поборює. Якими засобами слід поборювати комуністичну загрозу, на те вказував Папа вже нераз.

Свою промову закінчив Папа закликом до вірних, щоб вони пожертвували свої терпіння Богові як жертву за навернення невірних, за мир, за добро всієї Церкви і зокрема за нещасну Еспанію.

Большевизм - це найбільший ворог світу!

ПРОМОВА МІНІСТРА Р. ГЕСА.

Заступник німецького канцлера міністер Рудольф Гес виголосив перед мікрофоном різдвяну промову до всіх німців, що живуть у Німеччині й поза нею. Він сказав м. ін.: „Тепер бажаємо мира тимбільше, що саме під кінець цього року зросла большевицька загроза. На щастя для культурних народів рівнобіжно зі зростом небезпеки росте свідомість, що большевизм — це єдиний ворог, який постійно загрожує трудящий мир народів, щастя держав та добробут націй.

Большевизм — це світова революція злого і низького проти доброго і шляхотного.

Великі державні мужі вповні оцінили ту найбільшу загрозу нашого часу і зробили все можливе, щоб протиставити їй одноцільний фронт. Закріпленням давніх дружніх взаємин з фашистівською Італією та німецько-японським договором проти Комінтерну Гітлер зробив новий поважний крок до забезпеки Німеччини і світу проти большевизму".

Від дрібної метушні - до великих проблем!

З приводу Загального Збору Рідної Школи 25. XII. ц. р.

Львів, 26. XII. 1936.

Вчорашній дорічний зїзд діячів Рідної Школи є явищем, яке мусить глибоко сколихнути громадянською опінією. Стверджуємо: понад 9-годинні, іноді дуже палкі наради 300-членного зборища людей, які зїхались з усіх усюдів краю, згаяли час, витратили тисячі приватних та громадянських грошей, покінчилися — нічим. Бо вибрано Управу, якої голова й один член тут-же, таки ще на Зборах, зрезиґнували. Установа, якої велитенське значіння для нації признає кожний, опинилася в дуже критичній для себе хвилині фактично без проводу. Отже сотні делеґатів по цілоденних нарадах не виконали статутового завдання, для якого зїхалися. Не виповнили саме в часі грізного фінансового положення установи і в хвилині, коли одну з її найважніших ділянок праці — доріст — ліквідують зовнішні чинники. Реєструємо явище справді тривожне: параліж діяльности одної з найважніших всенародніх українських установ — унаслідок помилкової власної статутової структури.

Нашого твердження не змінить навіть обставина, що може Головній Управі Рідної Школи в найближчих днях чи годинах удасться вийти з прикрого для себе положення. Може персональні люки вдасться заповнити. Та проте це не зміняє факту, що помилкові статутові постанови паралізують ефект праці найвищого її органу, Зїзду.

Що цікавого внесли вчорашніх кількадесять промовців, за виїмком двох? Який ґлузд з того, що вони втратили цілий день, здебільша розсварилися, зневірились у себе і розїхалися? Кого може збудувати видовище, що ґалерія (себто гості!) паралізує наради делеґатів?! Кого не потрясло те, що молоденькі інтеліґенти не шанують сивого волоса поважного священика і з брутальним глумом накидуються на нього? Чи це оправдувало їхню поведінку, навіть, колиб цей священик, як провідник Зборів, повівся надто ригористично чи навіть однобічно супроти опозиції? До речі: в імя чого була ця опозиція зорганізована? Адже вона не підняла ніодної думки, з якою не годивсяб Збір! Адже вона признавала сама, що не видвигає ніяких гасел, в імя яких малаб іти боротьба, якими можнаб оправдати затрату стільки дорогого часу й енергії! Таж цього не виправдує в ніякому разі змагання опозиції до деяких персональних змін у Головній Управі! Не оправдує тим більше, що Збір делеґатів був би, здається, без спротиву, як стій, погодився навіть на поважніші зміни.

Франція змінить свої укріплення у Пиринеях та в Мароку?

ПАНІЧНИЙ СТРАХ ПЕРЕД НІМЕЦЬКИМИ ДОБРОВОЛЬЦЯМИ В ЕСПАНІЇ.

Як повідомляє париська преса, ген. Гамелен заявив міністрові Далядіє, що

необхідно скріпити фортифікації на обох відтинках кордону з еспанською територією:

у Пиринеях та в північному Мароку. Урядові кола

стараються затерти погане враження і твердять, що не йде тут про реакцію на непевне становище в Европі.

Не зважаючи на те, атмосфера напружена. Французька преса веде таку завзяту протинімецьку кампанію, як ще ніколи від часу окупації Надренії.

„Тан" пише:

Франція і Велика Британія не можуть допустити ані до утворення німецької армії в Еспанії з добровольців, ані до нарушення „статус кво" у басейні Середземного Моря.

„Парі Суар" остерігає Німеччину: коли вона — мовляв — хоче вести в Еспанії політику на власну руку, вона наражується на відокремлення, зате коли зречеться таких амбіцій, найде підтримку та корисні умовини до господарської розбудови.

Французький міністр закордонних справ Дельбос говорив з німецьким амбасадором гр. Вельчеком підкреслюючи, що необхідно рішуче перевести в життя постанови про неінтервенцію.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ВЗИВАЄ ІНШІ ДЕРЖАВИ НЕ ПУСКАТИ ДОБРОВОЛЬЦІВ ДО ЕСПАНІЇ.

Британський уряд наказав своїм абасадорам натискати на уряди Німеччини, Італії, Португалії та СССР, щоби вони відповідними постановами

припинили доплив чужинецьких добровольців до Еспанії.

Франція мабуть зробить подібний демарш у тих самих урядів, але на власну руку.

„Згину, але разом з Чанкайшеком" - погрожує Чансуліян.

З переговорів нанкінського уряду зі збунтованим маршалом Чансуліяном покищо не вийшло нічого. Це видно з промови, що її марш. Чансуліян виголосив через радіо. Він заявив, що

триматиме Чанкайшека дальше як заручника. „Якщо літаки нанкінського уряду збомбардують Сіянфу, згину разом з Чанкайшеком" — заявив Чансуліян.

Як большевики розбудовують Київ.

На місце Михайлівського манастиря — совнарком.

Розбудова Київа йде у тому напрямі, щоби затерти специфічний характер столиці совітської України. На місці старинного Михайлівського манастиря почали будувати багатоповерховий будинок совнаркому УССР; 1937 р. почнеться будова домівки центрального комітету комуністичної партії. На Володимирівській горі стоїть величезний памятник Леніна. На давньому Хрещатику побудували „радієвий театр", біля ланцюгового мосту „зелений театр". Правий беріг Дніпра обкладають ґранітом.

—o—

Від цілого десятка літ перед Рідною Школою стоїть одна і та сама проблема, досі не розвязана: зміна статуту для усправнення діяльности кермуючих її органів. **Коли до цієї зміни не прийде, Товариство „Рідна Школа" опиниться перед катастрофою.** Йому грозить руїна внаслідок власної немочі. Це пророчисто доказують цьогорічні збори делеґатів, які в хвилині для Товариства грізній знову змінили найчільніших його провідників, допустили знову до прориву у його суцільній діяльности.

Українська прилюдна громадянська опінія просто домагається від нової Головної Управи, щоб вона вивела Рідну Школу з її статутового імпасу. Треба доконче зреорґанізувати саму структуру Головної Управи, зробити її здібною до відповідальної, неперервної праці, праці на довгі літа, на підставі заздалегідь виробленого пляну, який обіймав би найістотніші, найбільш пекучі потреби української нації на її виховному і шкільному відтинку. Треба теж зреорґанізувати представництво Зїзду Р.Ш. Скінчім нарешті з явищем віч, замісць нарад! Хай нарешті зїзди будуть підсумком праці, а не лайкою, хай критикують, плянують, радять, а не ображують, уводять розтіч, зневірюють!

Одначе ми не можемо обмежитись лише до цих завваг. Цьогорічний зїзд — і зрештою не він перший — виказав далеко глибші, ніж статутові, недостачі Рідної Школи як всенаціональної установи. Запитуємо: чи справді це конечне, щоб осередком уваги багатоголового зібрання були фінансові справи? Не перечімо, що без фінансів діяльність ніодної установи не дасться подумати. Алеж, чи це мають дискутувати, направляти, плянувати сотні здебільша дилетантів? Чи не моглаб Рідна Школа виробити свого фінансового пляну у кружку кількох фінансістів?

Справа доросту насуває теж рефлексії. Колиж нарешті наші централі узгіднять ту царину своєї діяльности? Не у гнів Їм: одначе ми таки не розуміємо, чому доконче потрібні окремі дорости Р. Школи, Просвіти, С. Українок, С. Господаря, католицькі, Луґів, Соколів, Каменярів і т. д.? Чи не вдалосяб тут бодай дещо узгіднити й упростити. Кому потрібна ця незвичайно виснажлива боротьба за впливи, яку українська молодь веде саме в дорості?

Врешті справа умасовлення впливу Рідної Школи. Тут числа говорять самі за себе. Коли в річному звідомленні Р.Ш. читаємо, що з рідношкільних бібліотек користало 8.530 з молоді і 3.680 зі старших, то це рішуче за мало. З бібліотек „Товариства Школи Людовей" користають сотні тисяч поляків і хто зна чи не більше українських читачів, як їх мають бібліотеки Р. Школи. До шкіл Р. Школи не ходить навіть один повний відсоток усіх українських дітей у шкільному віці. Не забуваймо, що українських дітей у пошкільному і передшкільному віці, себто одиниць, які живуть на вдержанні своїх родин, є на нашій території у Польщі приблизно 2 і пів міліона. Скільки з того обіймає своїм впливом Рідна Школа та її заведення? Вже поставлення цих питань показує, що справа українського національного впливу на обличча українського доростаючого покоління в нас далеко не розвязана. Безперечно це торкається не лише Р. Школи. Тут терени експанзії і для Просвіти і для орґанізацій фізичного виховання і для преси і для Церкви і для приватної ініціятиви. Та проте нам видається, що орґанізація тієї виховної експанзії, цього впливу на міліонові маси української дітвори є справою перш усього Рідної Школи. Нам видається, що власне це повинно бути головною її турботою, головним джерелом її ініціятиви, громадянської енерґії, запалу, винахідчивости, розмаху. Бо саме розвязка цієї проблеми, проблеми свого незалежного впливу на міліонові маси української дітвори є тим істотним, скажемо навіть, історичним завданням, яке має виконати Рідна Школа.

Яка — з уваги на ті великі проблеми — жахливо дрібненька, яка до стиду ґнітуча була вчорашня метушня на рідношкільному зїзді!...

—o—

Найближчий бій за Европу.

Думки члена Італійської Академії.

(Від нашого кореспондента).

Рим, 19. грудня 1936.

„Грізною хвилиною" називає член італійської Академії Фр. Копполя теперішній час в Европі, у своїй останній статті в „Gazetta del Popolo". Починається вона так:

„Вважаємо за свій обовязок дивитися мужньо в очі дійсности і ще раз силуватися, поки ще не запізно, отворити очі також тим державам або урядам, які вперлися і тримають заплющені очі навіть на краю пропасти. Причиною цього вроджене умове лінивство, або старечий параліж волі та ідеольоґічно-сектарське здеґенерования".

Автор вважає, що теперішній момент рішальний для дальшої будуччини Европи, тому що тут іде про життя або смерть самої Европи та її культури, бо Европа нині, якщо не є напередодні війни, то находиться в найвищому ступні небезпеки війни.

Причиною цього грізного стану Европи — це большевицька Росія, яка скинула з себе останню маску і в цілком отвертим цинізмом вмішалася у громадянську війну в Еспанії. Цього братовбивства Москва хотіла, приготовила і викликала його, підпомагаючи досі потайки руками своїх обережних співробітників. Нині ця підтримка вже цілком явна.

Тисячі запоморочених „добровольців" — куплених або стероризованих — зібраних у краю або у своїх західних васалів; сотні літаків, танків, гармат і ріжного роду военного матеріялу йдуть до Еспанії, а найвище командування в Еспанії перейшло із слабих рук Кабалеро і Азані, до твердих і окровавлених Розенберґа і Белі Куна.

Бої за Мадрид виявили цілком ясно, що національні військa ґенерала Франка зударяються здебільша з комуністичними леґіонами, де нема ані одного еспанця, та що ця боротьба, яка ще до недавна була внутрішньою справою Еспанії, набирає щораз то більше рис боротьби за незалежність проти чужого наїздника. Навіть найменше почуття солідарности і людської гідности культурних народів не повинно допустити до дальшого штучного проливу крови, до масакрування безборонного населення поза фронтом, до всіх тих страхіть і до дикого нищення мистецьких скарбів еспанського народу.

Та наслідки цього ще страшніші.

Якби большевицькій Росії дійсно вдалося перемогти Еспанію і створити в Катальонії совітську республіку, як це большевики самі отверто признали, — себто свою закладну базу на Середземному Морі з наміром світового розкладу, то нема сумніву, що їй удалося би також подолати і Францію, яка вже нині має податливий ґрунт для большевизму. А це означає війну, бо певно, що тоді пожежа пошириться з Еспанії та Франції на цілу Европу.

Ця нова війна буде далеко страшніша, ніж остання, не тому, що збільшилися засоби нищення і можливости зруйнувати літаком осе-

редок кожної держави, а тому, що вона буде йти в усіх напрямах. Остання війна була лише міжнародня, а ця буде ще й соціяльна і громадянська; та була політична, національна та імперіялістична, ця буде ідеольоґічна, або й релігійна. Нова війна це буде боротьба за життя і смерть Европи; остання війна йшла за геґемонію між культурними державами. У цій війні Европа, вже підмінована, затроєна і зраджена у своїй власній хаті, буде мусіти боронитися на два фронти — від нового наступу вічного східного варварства, як це було тому 1500 літ, і яке знищило та затопило культуру

старого світа, і нині загрожує так само культурі модерного світа, підготовляючи нову середньовічну ніч.

Через те большевицька Росія хоче за всяку ціну цієї війни, яка віддала би під її варварське панування світ у цілковитій руїні. Через те старається цькуванням, підкупом і цинічним насильством спричинити цю війну і втягнути Европу у війну, якої вона сама не може вести. Через те вона підчинила своїй грі французьку політику, звязуючи Францію шаленим союзом, і створила „народній фронт" та пхала і пхає своїх однодумців у Франції до систематичної провокації Італії та Німеччини, через те вона старається зробити Лігу Націй своїм слухняним знаряддям і спричинила в Еспанії громадянську війну з усіма її страхіттями.

Якщо Европа хоче оминути цієї апокаліптичної війни і не хоче допустити до того, щоби замість культури прийшло московсько-монгольське здичіння, то мусить якнайскорше замкнути большевицькій Росії дорогу до Еспанії і стати в обороні своєї тисячелітньої культури і своєї відповідальности перед історією.

Англія повинна покинути вигідну та нежиттєздатну формулу, буцім то „рівного відда-

лення" від обох „ідеольоґічних бльоків". Конфлікту між ідеольоґіями нема, бож як може істнувати „рівне віддалення" між анархією і порядком, між варварством і культурою, між різником і хірурґом!

Також Франція повинна отрястися із своєї старечої сонноти і немочі та віднайти в собі ґенія культури, який Франція стільки дала в минулих століттях.

Всі повинні зєднатися коло Европи, щоби спасти її, а коли народи до цього нездатні, то нехай залишать це... Італії.

Такі думки італійського члена Академії.

Н. С. С.

Національні відносини у шкільництві Чехословаччини.

(Для анальогії).

Прага, грудень 1936.

Як Чехословаччина розвязала національне питання на шкільному фронті в т. зв. історичних землях, себто в Чехії, на Мораві та Шлеську, видно зі звіту Державного Статистичного Уряду Чехословацької Республики ч. 55—59 з 1935 р. Звіт цей подає низку цікавих дат, які ілюструють чехословацьке народне шкільництво на цих землях під оглядом кількости шкіл і кляс та числа учнів у них за мовою навчання. Враховано сюди теж приватні школи з правом прилюдности. Всі дати відносяться до стану з 31. жовтня 1935 р.

І так у Чехії було: народніх шкіл з чехословацькою **мовою навчання** 4448 з 13.219 клясами і з 466.736 учнями; в цьому числі було 7075 учнів німецької народности. Народніх шкіл з німецькою мовою навчання в Чехії було **2294** з 6376 **клясами** та з **227.329** учнями; в цьому числі було 1341 учнів чехословацької народности (!).

На Моравії і Шлеську в тому часі було: чехословацьких народніх шкіл 2669 з 8767 клясами та 315273 учнями, німецьких **871** з **2486** **клясами** і **88.252** учнями. Польських народніх шкіл на Мораві і Шлеську було **90** з **257** клясами і **9129** учнями.

Загальне число народніх шкіл в історичних землях Чехословаччини дня 31. жовтня 1936 р. було10.372 з 31.005 клясами і 1.106.719 учнями. В цьому числі було народніх шкіл з **німецькою** мовою навчання **3.165** з **8.862** клясами та 315.581 учнями. Таким чином німецьких народніх шкіл у т. зв. історичних землях ЧСР складало 31. жовтня 1935 більш ніж **30%** загального числа народніх шкіл.

Не менш цікава теж статистика горожанських (виділових) шкіл на цих землях. І так у Чехії було горожанських шкіл з чехословацькою мовою навчання 820 з 4.550 клясами і 184.000 учнями, з німецькою мовою навчання **302** з **1527** клясами та **61.288** учнями.

На Мораві і Шлеську горожанських шкіл з чехословацькою мовою навчання було 493 з 2675 клясами і 103.207 учнями, з німецькою мовою **139** з **589** клясами і **22.939** учнями. Польських горожанських шкіл було 11 з 68 клясами і 2592 учнями. Таким чином на загальне число 1765 горожанських шкіл в історичних землях Чехословаччини було німецьких горожанських шкіл **441, отже повних 25%**.

А ще відношення учительських сил. Усіх учителів у народніх школах у згаданих землях було 31. жовтня 1935 р. 31.897, у цьому німців **8.785**, отже понад **30%**. А в горожанських школах учителів чехословаків було 8495, німців **2553**.

Цікаві, для нас до того ще й може дуже повчальні числа!

М-н.

Загальний Зїзд Рідної Школи.

ВИБІР ТРЕТЬОЇ КОМІСІЇ-МАТКИ.

Звіт з вчорашнього Заг. Зїзду Р. Ш. доповнюємо тим, що члени обох комісій-маток по нараді між собою устійнили склад третьої комісії-матки, що його подав до відома Заг. Зїздові дир. А. Мудрик і Зїзд його одноголосно затвердив. До цієї третьої комісії-матки ввійшли проф. Терлецький, дир. А. Мудрик, А. Павенцька, студ. Масляк, проф. Буцманюк і д-р Ю. Кордюк.

Підчас нарад цієї комісії докінчено дискусію над звітами. Дел. Ґураль пропонував, щоб Р. Ш. стягнула українських учителів (льок) з корінної Польщі і дала їм заняття у своїх школах. О. Менцінський (Новосільці — Сяніччина) говорив про заходи Гол. Упр. „Р.Ш.“, щоб усунути лемківський буквар з Лемківщини (рясні оплески). Сел. Бакoньчук пропонував, щоб уся преса давала по 1 сот. від числа на Р. Ш. Проф. Бурко (Дрогобич) казав, що рідношкільні учителі зреклися і напевно зречуться належної їм платні за 5 місяців, якщо тільки будуть їм точно виплачувати належні платні. По промові Ів. Ступаря (Городенка) говорив сел. Штабанюк (Бережанщина) про закладання сільськогосподарських шкіл. М. Донцова (Львів) радила засновувати дитячі півкольонії. Студ. М. Левицький виступав зі закидами проти п. Струка (члена комісії доросту при Р. Ш.) у справі доросту, на що дістав негайно від п. Струка належну відповідь.

АБСОЛЮТОРІЯ, ДОРІСТ І ЧЛЕНСЬКІ ВКЛАДКИ.

З черги Заг. Зїзд признав одноголосно абсолюторію Головній Управі за її діяльність. Після того м-р Калинович виголосив змістовий реферат про дорiст Р. Ш. та подав звіт з діяльности дорадчого органу Головної Управи: Головної Комісії Доросту. Дискусії над рефератом не було. Одночасно д-р Дм. Левицький заявив, що в суботу не буде окремої наради у справі доросту.

На внесок проф. Боднара Заг. Зїзд залишив членську вкладку на 1936/37 р. в дотеперішній висоті, себто 2 зол. для інтелігенції, 1 зол. для робітників і селян та 50 сот. для молоді.

ВИБІР ГОЛОВНОЇ УПРАВИ

В год. 7.30 вечором скінчила свої наради комісія-матка. Спис осіб, яких вона намітила до Головної Управи, відчитав дир. Мудрик. На початку референт склав подяку на руки предсідника уступаючому голові дир. М. Заячківському за його діяльність. На голову Т-ва „Р.Ш.“ комісія-матка запропонувала **проф. Дениса Коренця**; до Головної Управи таких 18 членів: **о. крилош. Василя Лабу, дир. Андрія Мудрика, д-ра Романа Кришталського, проф. д-ра Олександра Тисовського, д-ра Юліяна Кордюка, м-ра Юрка Старосольського, проф. Володимира Кузьмовича, п. Блянку Баранову, студ. О. Логуша, проф. д-ра Маріяна Панчишина** — всіх зі Львова; **адв. д-ра М. Рибака** з Перемишля, **проф. д-ра Я. Ярему** з Тернополя, **о. ігум. Северина Бараника** з Дрого-

А. КОСТІВ.

Тайна фризієра.

— Левку, ви підете нині ввечір до панства Баранецьких зачесати їх донечку на якийсь гімназійний вечір — сказав шеф великої фризієрської фірми.

Левко одягнувся, сам поправив свою зачіску, і пішов сумирно за шефом. Його наставник чесав маму, а він потягав великим гребенем по волоссі Марусі. Маруся розмовляла за той час із своїми товаришками про якогось Стефка, Ромка і Славка, що знаменито танцюють. Маруся ледви всиділа на кріслі. Нараз вона обернулась до свого 15-літнього ровесника і спитала:

— А ти... а ви теж умієте танцювати?

Він кивнув головою.

— Можемо зараз зробити пробу — відповіла Маруся. Підбігла до грамофону кивнула головкою перед Левком і крикнула: „Пані вибирають!“ Заки він встиг зорієнтуватись потягнула його і почала з ним кружляти по кімнаті. Шеф Левка дивився з вибачливою гордістю на свого помічника, мама Марусі вибачала їй таку свободу з Левком, що вже не вперше приходив до них із своїми фризієрськими причандалами.

Левко вплів іще Марусі рожу у волосся, дістав від її мами „на чай“ і вийшов на вулицю. Щойно тепер, коли глянув на небо засіяне зірками, зрозумів, що Маруся йому дуже подобається і що не скоро зможе він забути хвилину танцю з нею.

Панство Баранецькі залишились його клієнтами, коли Левко з малого помічника став спільником фризієрської фірми. Маруся Баранецька — багата панна кликала його часто до хати, заходила і до крамниці. Він бачив навіть раз, як вона просто із його крамниці ввійшла до санок, де чекав на неї якийсь гарний добродій.

Коли він зачісував її на весілля сестри і вкладав їй на голову прикраси з перел, вона сама почала розмовляти з ним про весілля і сказала:

— Але я не вийду заміж... Я маю зовсім інші пляни.

Іншим разом вона вбігла нервово до його сальону (фризієрського) і сказала:

— Мусите мене зробити нині винятково гарною. Я йду нині до театру на пробу. Може мене навіть заанґажують.

Зробити її гарною було легко. Щойно за якийсь час її мама розговорившись перед дзеркалом виявила тайну, що Маруся потайки брала лекції драматичної гри і тепер виступає в театрі за якусь скромно смішну ґажу.

Тепер звалась вона Марунецька і приходила чепуритись частіше. Залюбки сміялась і жартувала, якби знаючи, як це їй до лиця. Він знав, що вона не грає тих великих роль, про які вона мріяла, хоч казала собі часто змінити колір волосся і намазувала своє лице ріжними пудрами та підкреслювала очі всякими пензликами.

Пані Баранецька приходила щораз рідше, хоч завсіди однаково нарікала на тяжкі часи і на те, що зовсім інакше уявляла собі карієру багатої, добре вихованої доньки. Бувало часом, що і артистка Марунецька дозволяла собі на признання перед знайомим фризієром:

— Сама бачу, що не находжу в театрі того, про що я мріяла. Буду мусіти хіба вийти замуж і почати нудне одноманітне життя.

Одного разу вийшла забувши заплатити. Артисткам таке часом трапляється; вони розсіяні, нервові. Левко вдавав, що цього не помітив. Дрібниця... інтерес і так ішов добре.

Довгий час Марунецька не заходила; може виїхала. Коли зявилась знову була бадьора і весела.

— Не смійтесь з мене, пане Левку. Але мусите з мене зробити брунетку... він любить тільки брунетки.

Левко не сміявся, тільки перефарбовував цеглясте волосся на брунатне. Клієнтка навіть не помічала, з якою ніжністю перебирав він її волосся у своїх пальцях. Вона не могла стриматись, щоб не оповідати всякі загальні речі про свого нового знайомого, так само, як колись оповідала про театр.

Кілька тижнів пізніше прийшла холодна, маломовна, замовила собі абонамент на чесання, накупила всяких косметиків і підписала рахунок якимсь новим прізвищем. Мала темне волосся, блідi уста і дороге футро.

Небавком почув Левко, що вона вийшла за якогось багатого землевласника, що розумівся не тільки на красі жінок, але й на конях.

Давня клієнтка Левка приходила до „сальону краси“ наче до санаторії. Видко було, що вона хоче за всяку ціну подобатися і придумувала щораз то нові способи, щоб звернути на себе увагу. Левко допомагав їй у цій боротьбі за молодість усіма засобами свого мистецтва.

Чекав він довгі роки. Все ще мав надію, що вона гляне на нього колись не як на фризієра, якому платить і видає накази, а як на людину. Щойно коли вичитав раз у часописах, що її чоловік згинув у нещасливому випадку на полюванні на хвилину ожила в ньому.

бича, о. дек. І. Щербанюка з Рогатина, м-ра М. Кушніра зі Станиславова й адв. д-ра Володимира Горбового з Долини. На заступників запропонували: Михайла Ростковського, Анну Павенцьку, д-ра Степана Коржинського, студ. Андрія Стецюка, робітн. Павла Музику й адв. д-ра Івана Романкова.

До Контрольної Комісії: дир. Івана Филиповича, інсп. Івана Стернюка, Методія Ґебуса, інж. Андрія Мельника та вид. Івана Тиктора; на їх заступників: п. Юзичинського і п. Бонковського.

Розємний Суд у складі: о. О. Бучацький, проф. Іван Галущинський, п. Іванна Кокорудзова, пос. Дмитро Великанович і проф. Гнат Павлюк.

І ось несподівано після того встав м-р Боднарук і зголосив окрему листу членів Головної Управи, Контрольної Комісії і т. д., залишаючи на голову проф. Д. Коренця та деяких членів до Гол. Управи, що їх намітила на своїй листі комісія-матка. В голосуванні за листою комісії-матки впало 131 голосів, за листою опозиції (м-ра Боднарука) 79 голосів. Слід згадати, що зараз по відчитанні листи зрезиґнував м-р Кушнір зі Станиславова, а при кінці Заг. Зїзду новообраний голова проф. Д. Коренець, який довідавшись про свій вибір негайно прийшов на Зїзд і заявив, що не зможе виконувати обовязків голови, бо нездужає. Одночасно зрезиґнував теж дир. А. Мудрик з тієї причини, що, мовляв, резолюційна комісія не взяла під увагу його резолюцій у справі санації Р.Ш.

При внесках зголосився до слова інж. Мачай з Ліська, прохаючи, щоб Р. Ш. більше опікувалася ліським повітом, на який іде тепер хвиля польонізаційної акції. Сел. М. Садовський (томашівський повіт) склав привіт Р. Ш. від Холмщини та щирими словами змалював невідрадні відносини українського селянства на тій території, польонізаційну політику православної церкви та інші відомі болячки на наших північно-західних землях.

По відчитанні низки резолюцій Заг. Зїзд закінчився відспіванням національного гимну в год. 8.30 вечором.

Його давна Маруся тепер у жалобі виглядала теж прегарно. Тільки він один знав, кілько сивих волосків появилось на її голові і щезло під його вмілою рукою. Її зморщки теж затирав, теж вигладжував. Він стежив за її життям і знав, що її майно розплилваться. Одного дня прийшла вона без своїх звичайних дорогоцінностей, без найкращих перстенів. З його фризієрського сальону телефонувала у справі якихось грошей до одного банкира, про якого всі знали, що це лихвар.

Аж раз, коли вона прийшла знову, Левко зважився ніжно повести розмову про свою фірму, яку він тепер уже веде самостійно, про те, що він потребував би доброї, інтеліґентної помічниці, яка вміла би розмовляти з людьми і робити добре враження самим своїм зверхнім виглядом.

Дама встала.

— Чи це має бути пропозиція? — спитала здивована.

Левко спробував поцілувати її в руку. Вона блідо усміхнулась.

— Я прийду сюди за кілька днів... тоді ще порозмовляємо.

Оглянула всю обстанову, якби хотіла ствердити, що все тут за довгі роки її життя покращало, розвинулось. Замісць колишніх деревляних старих меблів і дзеркал — усе модерне: спокій, комфорт.

Левко ждав тиждень, два, три...

Одного дня одна з його помічниць принесла зовсім таку собі байдужу звістку, що оця колишня артистка Марунецька, вдова по тім землевласнику, ходить тепер чесатись до конкуренційної фірми.

Абісинське питання на думку італійців зліквідоване.

Дипльоматичний редактор аґенції Стефані висловлює погляд, що тепер, коли Німеччина, Австрія, Мадярщина, Альбанія та інші держави визнали анексію Абісинії, інші-ж держави почали ліквідувати посольства в Аддіс Абебі, абісинське питання можна вважати за зліквідоване.

На відпружения у міжнародній політиці вплинуло також італійсько-британське зближення. За час абісинської війни Мусоліні дбайливо оминав усього, що могло би довести до поширення конфлікту. Підчас операцій в Абісинії Італія льояльно шанувала свої зобовязання, вона ніколи не палила мостів до Англії. Теперішне таке важне відпружения завдячує Европа не лише перемозі італійських військ, але також поправній і льояльній політиці, якої Рим ніколи не покидав.

Великий судноходний канал перетне Галичину?

У Букарешті ходять чутки, що підчас побуту румунського міністра Антонеску польські та румунські державні мужі розглядали

проект системи каналів, що мала би получити Шлеськ з Прутом

через Вислу і Сян.

Будова тих каналів коштувала би коло міліярда золотих, з чого 4/5 припадали би на Польщу. Якщо би річно перевозити туди лише 5,000.00 тон, вложений у будову каналів капітал замортизувавсяб на 6%. Та оборот буде мабуть куди більший, тому на канал слід глядіти як на дуже рентовне підприємство. Обчислюють, що самого польського вугілля перевозилиб річно 5,000.000 тон; до того слід ще додати вивіз чехословацьких продуктів на схід і вивіз на захід грузинської манґанової руди, грецької хромової руди, югославянського бавксину та румунського збіжа. Продукція польського вугілля зросла би завдяки каналові на 25%.

Деякі румунські кола пропонують, щоб канал лучився не з Прутом, а з Дністром. Якби ту проектовану каналову систему получити з мережою німецьких каналів, вже першого року перевезено би ним більше товарів як суецьким.

При будові тих каналів найшло би працю 170.000 робітників підчас 4-ох літ; крім того чималі замовлення дістав би цементовий, цегольняний та металевий промисл.

——o——

Чиїм орґаном є „Мета“?

Від якогось часу ми є свідками дуже дивного явища: нема майже ні одного числа „Мети“, щоб у ньому не було атаки на одного з членів редакції „Діла“ з натяками та зворотами, а то й просто покликами до цілої редакції і видавців „Діла“, що вони є відповідальні за ті всі закиди, що їх „Мета“ перечислює. Колиж увійти в суть тих закидів, то виходить, що не тільки той один член нашої редакції, але й цілий наш часопис, це найбільший шкідник, деморалізатор громадянства, пропаґатор найпоганіших ідей і т. д. У чомуж річ? Показується, що один зі співробітників „Мети“ має якусь манію на пункті одного з редакторів „Діла“, стежить за кожним його говореним чи писаним словом, за кожним його кроком і — використовує для лайки у „Меті“ з колючками проти „Діла“. Дійшло до того, що прелекція у радіо, яка була раніш прочитана кількома товаришами даного редактора „Діла“, людьми з повним почуттям громадянської відповідальности, діждалася брутальної атаки на сторінках „Мети“ (текст відчиту переданий до Т-ва Письменників і Журналістів); чемностева рецензія на одно видовище, кільканацять рядків петіту на останній сторінці „Діла“ є передрукована цілістю у „Меті“ з їдкими коментарями; рецензія на книжку, що виходить у виданні „Діла“, спрямована головно не проти автора книжки, лише проти редактора „Діла“ і видавництва, при чому приймає характер мало не пашквілю (до речі: ця „рецензія“, як довідуємося, була вирізана, перекладена по польськи і переслана зі Львова до одних польських кол у Варшаві! Хто це зробив і чи не насувається автоматично питання про зґори задуману практичну ціль такої „рецензії“?!) Нема ніякого сумніву, що колиб ті самі рукописи, що друкуються у „Ділі“, були надіслані до „Мети“ — булиб там видруковані з найбільшим признанням того її морального Катона, що змішує їх з болотом, коли їх читає у „Ділі“! Колиж додамо, що ту своєрідну кампанію у „Меті“ веде розмірно молода людина, яка вперше побачила редакційний стіл — у „Меті“ та перед цим католицьким органом писала у ліво-соціялістичних та радянофільських журналах, то можна дивуватися ще більше такій методі.

Ми є засадничими противниками того, щоб виволікати на сторінки преси справи, які можна би поладнати безпосередньо: розмова „вія“ газета з одної вулиці у Львові на другу не цікавить широкого гурту читачів. І тому ми звернулися були до головного редактора „Мети“, але той настільки тепер зайнятий громадянськими справами, що не має змоги перевірювати і прочитувати всіх скриптів перед їх друком; від високопоставленої духовної особи ми дістали запевнення, що „Мета“ рішуче не виступає проти „Діла“, але що годі спутати свободу її редактора, який під своїми замітками підписується. І ми віримо, що інтенцією видавців „Мети“ не є воювати з „Ділом“. Всеж, ми хотіли би знати: **що вони сказали би, колиб „Діло“ дозволяло собі в той спосіб постійно, вперто, систематично очорнювати одного редактора „Мети“, з відбивною проти самої „Мети“ і всіх тих, що за нею стоять?! Що це за поєдинка — диктувати нашому Видавництву, кого воно має затруднювати та кого ні?!** Де у світі прийнята метода, щоб тижневик того самого релігійного та ідеольоґічно спорідненого напрямку грав ролю **морального цензора** супроти найстаршої і найповажнішої української пресової станиці, якої керманичі чейже самі вміють дбати за свої інтереси, тотожні з інтересами українського загалу?!

Маємо враження, що „Мета“ має фірму орґану надто поважних кол, щоб перетворюватись в приватний орґан одної людини, де їй вільно зводити приватні порахунки чи проявляти якусь свою особисту ненависть, або ближче незнані калькуляції. (Насувається думка, чи попросту той пан із „Мети“ не хоче такою заїлістю закрити своє колишне співробітництво в „Нових Шляхах“?!). Маємо враження, що хтось, хто відповідає за „Мету“, повинен навчити її меґальоманського редактора, що своє святе обурення на редактора „Діла“ і „Діло“ не конче мусить перетоплювати в елюкубрації, які створюють нову площину конфлікту — напевне нікому непотрібного. Може найдеться хтось, що відповідає за „Мету“, який виснить підчиненому собі редакторові, що можна мати про себе самого дуже високу думку, а проте своїм знанням, досвідом і працею бути таки чоловічком низеньким і маленьким — у порівнанні з предметом своєї заїлої критики. Чи справді нема у світі, зокрема в українській дійсности, інших тем, які моглиб зацікавити „Мету“, та іншого предмету „уморальнювання“, як лише „Діло“ і його окремі співробітники?! Чи справді

місія „Мети“ має полягати у тому, щоб вести тільки „полеміки“ (гляди звіт „Мета“ в 1936. р.“, „Мета“ ч. 52), замісць того, щоб творити конструктивні вартости й ставити позитивно проблеми?! І коли вже „Меті“ доконче ті полеміки потрібні (це її справа!), то може справді найде собі поза „Ділом“ краще джерело надхнення.

Бо члени редакції „Діла“ і „Діло“ як установа випрошують собі у „Мети“ таке зацікавлення ними дуже рішуче.

Місяць дитячої книжки в Чехословаччині.

Вже від ряду літ Народньо-Просвітний Інститут ім. Масарика влаштовує в Празі в місяці грудні виставу дитячих книжок. За прикладом Праги пішли згодом інші міста і навіть села. В тому напрямі пішло також міністерство освіти, що обіжником з 21. листопада 1932. р. встановило тиждень дитячої книжки у всіх народніх і середніх школах, на початок грудня кожного року. Завданням цього тижня є пробудити в молоді зацікавлення до позашкільного читання, як важливого виховного чинника. Підчас тижня дитячої літератури організують бесіди з батьками та опікунами учнів про дитячу літературу, перевіряють шкільні бібліотеки, щоб усунути відтіль маловартну літературу і заповнити її кращими творами.

У місяці грудні майже всі щоденники в Чехословаччині призначають поважне місце оглядові новин дитячої літератури. Ціла низка педагогічних часописів уважливо стежить за новинами в галузі дитячої літератури та містить на своїх сторінках докладні рецензії на поодинокі книжки, а крім того, згаданий тут Інститут ім. Масарика видає місячник „Uhor“ („Переліг“), присвячений питанням дитячої літератури та оглядові її новин. Великі книгарні в місяці грудні також улаштовують вистави дитячих книжок, де відвідувач може вільно переглянути кожнісеньку книжку.

Як і в минулих роках, Просвітній Інститут ім. Масарика відкрив виставу дитячих книжок у Центральній Бібліотеці м. Праги. Виставу щодня (вона тревала до 20. грудня ц. р.) відвідували численні екскурсії учнів міських шкіл у супроводі своїх учителів. Приємно бачити, як малі школярі старанно записують назви книжок, що їм припали до вподоби своєю назвою чи своїм зверхнім виглядом, бо книжки на виставі розміщено, на жаль, у вітринах за шклом, так, що діти не можуть взяти книжки до рук та переглянути їх. Дитячі книжки на виставі розклясифіковано за певною системою, про що свідчать написи на кожній вітрині. Нпр., у вітрині з написом „Книжки, які не старіються“, знаходимо книжки Д. Дефо „Робінзон Крузо“, Ф. Купера, Жюль Верна, М. Твена, Р. Кіплінґа, Х. Андерсена і ін.,; у вітрині з написом „Великі мужі та жінки“ знаходимо книжки про І. Гуса, Ф. Паляцького, К. Гавлічка-Боровського, Б. Сметану, М. Тирша, Т. Масарика і ін. Є також велика вітрина, що містить у собі книжки з описом ріжних пригод. Цілих пять вітрин займають новини 1936. року.

Підчас місяця дитячої книжки відбуваються реферати на ріжні теми з обсягу дитячої літератури, радіо уділює у своїй програмі місце для проголошення промов видатних письменників і педагогів на тему значіння книжки в житті дитини, як читати книжки й т. п., а школи, книгарні та часописи пропаґують гасла — „За пильну науку добра книжка — найкраща нагорода“, „Гарна книжка з молодих років — приятель життя“ і т. п.

Приглядаючись до всього того, що робиться в Чехословаччині для поширення та пропаґанди дитячих книжок, для вивчення психольоґії маленьких читачів, відчуваєш невимовний біль, коли пригадаєш, в якому стані є наша дитяча література, як йде у нас продаж українських дитячих книжок, як мало дитячою книжкою цікавиться наше громадянство.

Чи не слід і нам запозичити від наших сусідів дещо у справі поширення та пропаґанди дитячої літератури, щоб заздалегідь привчити наших дітей до відповідного читання, а тимсамим створити готовий кадр поважних читачів прилюдних бібліотек?

Ст. Сірополко.

•

Автор цієї статті прохає всі наші видавництва дитячих книжок і часописів присилати свої видання для рецензії на адресу: С. Сірополко, Прага VIII. ч. 1315.

—o—

„Зимова поміч“ українським безробітним.

АКЦІЯ Т-ВА „СИЛА“ У ЛЬВОВІ.

В пятницю 25. ц. м. відбулась у т-ві „Сила“ у Львові друга з черги пресова конференція, присвячена зимовій допомозі для українських безробітних. Конференцію відкрив голова т-ва п. Соболь і передав слово п. Петречкові, який висував присутнім короткими словами вислід дотеперішньої акції, що її веде окремий „Комітет допомоги безробітним“ при т-ві „Сила“. Висліди двомісячної праці є більше як скромні. Комітетові вдалось зібрати всього 617.42 зол. і дістати 1 вагон бульби, 1.000 л. молока з Маслосоюзу і деякі інші дрібні жертви. З такими засобами годі навіть мріяти про ведення кухні для безробітних. Головна причина застою цілої допомогової акції — це недостача довіря громадянства до цієї акції та замала пропаґанда. Комітет поставив собі головним завданням не тільки вести харчівню для безробітних, але й зорганізувати постійну допомогу для українських бездомних і безробітних. Найближчою допомоговою імпрезою комітету буде уладження Свят-Вечора для 340 українських безробітних, зареєстрованих уже досі в Комітеті. В самім т-ві „Сила“ є 80 членів безробітних. Деякі з цих нуждарів живуть у жахливих умовинах, не мають що в уста вложити, ночують по ріжних закутинах і цегольнях, відки густо-часто тягає їх поліція за волокитство, хоч вони ніколи волокитами не були, а одиноке їх нещастя — це брак праці. Один із комітетових показував присутнім знимки, які наглядно ілюструють цю безпримірну нужду на дні людського життя. З чого живуть ці бідолахи? Коли принагідно зароблять 20—50 сот. денно, то куплять собі хліба, а коли не зароблять, постять. А познатим живуть вони надією на поміч, вірять, що свої їх порятують, бо коли чужі подають помічну руку, то в заплату хочуть забрати їм серце й душу.

Над звідомленням референта виявилась довга дискусія. Бесідники призадумувались над ріжними способами, щоб акцію „зимової помочі“ поширити та зеднати для неї все українське громадянство. Зокрема слід би звернути увагу й на сільських нуждарів та безробітних, які нераз живуть у таких самих жахливих умовинах, але їх положення куди гірше, бо про них таки ніхто не дбає, ніхто ними не турбується і вони від нікого не можуть сподіватись помочі. Комітет допомоги безробітним поробив і в цім напрямі деякі заходи (виплатив такому одному сільському безробітному 20 зол.), але ще не має покищо змоги цієї справи наладнати. Допомогою для сільських безробітних повинні занятись наші повітові осередки, в першу чергу парохіяльні уряди, які безпосередньо стрічаються в терені з усіма проявами безробіття, найкраще знають відносини і знають, як цьому лиху зарадити.

Конференція не дала остаточних вислідів, тому, що з приводу пізної пори відложили дальші наради на вівторок 29. ц. м.

•

КОМУНІКАТ.

Львів, 24. грудня 1936.

Народня Організація Українців м. Львова подає до відома українцям, що при Товаристві „Сила“ у Львові істнує і працює комітет для допомоги безробітним у часі цьогорічної зими. З цим комітетом Народня Організація є в тісному звязку.

Взиваємо українське населення, як і всі українські установи на терені м. Львова поспішити з жертвами на поміч безробітним українцям. Осідок комітету допомоги є у Львові при вул. 3. Мая ч. 10. в офіцинах.

ЗА ПРЕЗИДІЮ Н. О.:

Д-р Степан Біляк, голова. — А. В. Добрянський, пол. і орг. реф.

В обороні рідної землі.

ТЕРНОПІЛЬЩИНА.

Нарада в Курівцях.

Дня 10. ц. м. відбулася в Курівцях, тернопільського повіту, довірочна нарада в земельній справі при участи к. 250 осіб. Реферував м-р М. Мисюк. Присутні одноголосно ухвалили протикольонізаційні резолюції. Нараду скликав і нею водив о. Шумський. Відспіванням нац. гимну нараду закінчено.

Нарада в Кутківцях.

Дня 13. ц. м. відбулася в Кутківцях довірочна нарада в земельній справі. Реферував м-р М. Мисюк. Присутні в числі к. 180 осіб ухвалили відомі протикольонізаційні резолюції.

Нарада в Пронятині.

Дня 13. ц. м. відбулася в Пронятині довірочна нарада в земельній справі, з рефератом м-ра М. Мисюка. Присутні в числі к. 200 осіб одноголосно ухвалили відомі протикольонізаційні резолюції з додатковою льокальною резолюцією, в якій запротестували проти творення в околиці Пронятина осадничої кольонії „Сенкевічувка“. Нарадою проводив о. Олекса Щербатий, секретарював п. Микола Гайда.

Віче в Бірках Великих.

Дня 14. ц. м. відбулося в Бірках Великих прилюдне віче в земельній справі з відповідним рефератом м-ра М. Мисюка. Вічем проводили: о. Кравчук як предсідник та пп. Іван Струс і Стефан Хома як заступники. В дискусії промовляв дир. І. Брикович і пп. Стефан Хома та Петро Зварич. Відспіванням нац. гимну віче закінчилось. Присутніх к. 200 осіб.

•

Протестаційна акція в Тернопільщині проти кольонізації ведеться далі. Усіх, що бажалиб уладити у себе віче чи нараду в цій справі просять звертатися до Повітової Народньої Канцелярії УНДО в Тернополі, вул. Міцкевича ч. 3., від год. 10—14.

БРІДЩИНА.

Нарада в с. Ражневі.

Дня 6. ц. м. відбулася в Ражневі, пов. Броди, нарада в земельній справі. Присутніх було 60 громадян. Проводив о. Василь Лесюк, секретарював Іван Пастух. Реферат виголосив секретар ПНК. у Бродах п. Гриць Павлюк. У дискусії промовляли о. Василь Лесюк, Дмитро Смуток та ін. На закінчення ухвалено протикольонізаційні резолюції.

Новий конкурс „Діла“ на економічні статті.

Як відомо нашим читачам, зпоміж надісланих статтей для попереднього конкурсу, уфундованого в „Ділі“ п. Василем Тихим з Америки, жюрі призвало тільки 6 авторам грошеві нагороди. Для чотирьох нагород (для 1-ої в сумі 10 ам. долярів і для трьох по 3 ам. доляри) не найшло жюрі відповідних кандидатів (див. „Діло“ ч. 81). Тому розписуємо отсим

ЧЕРГОВИЙ КОНКУРС
на тему
„ЯК ЗОРГАНІЗУВАТИ УКРАЇНСЬКИЙ ДОМАШНІЙ ПРОМИСЛ?“

Тему вибрало жюрі, признаючи справі організації нашого домашнього промислу першорядну вагу, а для дальшого господарського розвитку українського народу — велику актуальність.

Нагородженних буде 5 статтей, а саме:
1-а нагорода—рівновартість у золотих 6 ам. дол.
2-а нагорода — рівновартість у зол. 4 ам. дол.
3-я нагорода — рівновартість у зол. 3 ам. дол.
4-а нагорода — рівновартість у зол. 3 ам. дол.
5-а нагорода — рівновартість у зол. 3 ам. дол.

Засаднича вимога: річевий підхід до теми і можливість здійснення поданого проекту.

Розмір статті повинен не переходити розміру нормальної газетної статті (200—300 рядків).

Статті писані по змозі на машині, треба надсилати в замкнених ковертах із зазначенням назовні: **Для конкурсу.** Справжнє прізвище автора треба помістити в окремій меншій коверті, яку жюрі відчинить уже після признання нагороди.

Речинець, до якого прийматимемо згадані статті, **31-го грудня п. р.**

Кріваве Різдво в Еспанії.

З біскайського фронту не дійшли ніякі комунікати. Мабуть обі сторони заключили завішення зброї на час Різдва, бо, як відомо, баски дуже побожні.

На інших відтинках фронту йдуть бої; як звичайно, обі сторони представляють їхній хід зовсім інакше. І так національна радіостація зі Севіллі описує бої на фронті Сарагосса під Ацуарою: **Червона каталонська міліція заатакувала там нац. становища, але її відбили; червоні втратили коло пів тисячі вбитих.**

Комунікати червоних згадують про наступ на відтинку Боаділі, де червоні буцімто не стрінули ніякого опору. Також під Віллеверде і Монкльов червоним щастить. На мадридському фронті спокійно.

У повітрі дійшло до більших боїв.

Червоні повідомляють, що їхні батерії на Балеарах зістрілили великий нац. літак. Червоні ескадри літаків збомбардували Кордову, Алькоцу і Теруель. У двох останніх місцевостях нац. мисливські літаки заатакували ворога, але безуспішно: літаки червоних вернулися до своїх баз неушкоджені.

З другого боку севільська нац. радіостація подає, що нац. літаки співділали зі сухопутними військами при обороні Ацуари: вони з 30-метрової висоти обстрілювали скорострілами ворожі становища. Крім того нац. летуни бомбардували пристані Картахену, Мурсію, Алікванте і Валенсію.

ПРИСТАНІ ПІВНІЧНОЇ ЕСПАНІЇ ПІДМІНОВАНІ.

СЕВІЛЛЯ, 26. 12. ПАТ. Національні війська оголосили нову ноту з осторогою чужинців, що заложено міни в північних пристанях: Більбао, Сантандер, Хіхон та Авілес, які в під владою мадридського уряду. З нинішнім днем замкнений вїзд і виїзд для кораблів, бо речинець покинути пристані вже минув.

ВИВЕЗЛИ СОЦІЯЛІСТИЧНОГО РЕДАКТОРА.

АВІЛЯ, 26. XII. ПАТ. Кореспондент Аваса повідомляє, що на мадридському фронті задержали директора соціялістичного щоденника „Лібертад“ Антонія Гермосілля, та вивезли до Саляманки.

Відозва ґен. Франка до еспанського народу.

СЕВІЛЛЯ, 26. 12. ПАТ. Ґен. Кейпо де Ляно відчитав у радіо відозву ґен. Франко до еспанського народу. Ґен. Франко стверджує, що національні війська мають за собою 5 місяців безнастанних перемог. Вчора ми побили червоних. Нині бемо міжнар. відділи. Ніхто не сміє тратити надії, бо незадовго осягнемо повну перемогу. Правдива Еспанія поздоровляє тих, які співпрацюють з національними військами. Нехай живе Еспанія.

Дальший зріст буджету Японії.

ТОКІО, 26. 12. ПАТ. Аґенція Домеї повідомляє: Нині в год. 11-ій передполуднем цісар відкрив 70-ту сесію сойму в новій палаті. Цісар підкреслив у престольній промові, що приязні взаємини Японії з іншими державами постійно зміцнюються. Одночасно цісар звернувся з проханням, щоб сойм приняв буджет і низку законопроектів, що їх заропонував уряд. Парлямент склав цісареві адресу з чолобитнею. Буджет на 1937 р. сягає 3,038,581.000 ен і перевищає цьогорічний буджет на 777 міліонів і 7 тисяч ен.

Чан-Кай-Шек уже на волі.

ПАРИЖ, 26. 12. ПАТ. Авас повідомляє з Шангаю, що марш. Чан -Кай-Шек уже на волі і прилетів зі своєю дружиною літаком з Льоянґ до Нанкіну. На волю вийшли теж всі інші особи, арештовані з Чан Кай-Шеком у Сіянфу, між ними міністер внутрішніх справ Чіянґ-Тсо-Пін і віцеміністер війни ґен. Чен-Но-Ченґ та приїхали до Льоянґ.

Страшний вибух на кораблі.

РИМ, 26. 12. ПАТ. 23. грудня на італійському кораблі „Чеззро Батісті“ у пристані Масава у Сх. Африці наступив вибух кітла, наслідком чого чердак розірвався. Сила вибуху вбила 26 людей, ранила коло 100. Жертвою вибуху впали головно робітники, що їхали на роботи до Сх. Африки. Стан 20-ох ранених дуже важкий, лекше ранених перевезли до шпиталю. Ушкоджений корабель приголювали до берега. Пасажирів, що їхали до Джібутті, перевезли на корабель „Тріполітенія“.

Сконфіскували корабель.

ПАРИЖ, 26. 12. ПАТ. Авас звідомляє зі Сан Себастіяну, що урядові еспанські кораблі зревідували торговельний корабель „Пальо“, що віз із Гамбурґа 1500 тон заборонених товарів. Корабель відвели до Більбао.

Югословянський премієр у Румунії.

БУКАРЕШТ, 26. XII. ПАТ. Югославянський премієр Стоядінович із югославянським послом у Букарешті та шефом свого кабінету приїхав у суботу рано до Резіди. Привитав його румунський премієр Татареску та мін. Антонеску. Лови в честь Стоядіновича триватимуть два дні. Стріча в Резіці дасть нагоду обговорити всі справи, які цікавлять оба краї та Малу Антанту.

Злучені Держави і Румунія

ПРИЗНАЮТЬ АНЕКСІЮ АБІСИНІЇ.

РИМ, 26. XII. ПАТ. Амбасадор Зл. Держав Філіпс, потвердив перед нюйорським кореспондентом „Мессаджеро“, що небаром Зл. Держави матимуть в Аддіс Абебі замість посольства ґенеральний консулят. Новоіменований консуль є вже в дорозі до місця свого урядування.

БУКАРЕШТ, 26. XII. ПАТ. Зачувати, що румунське м-ство закордонних справ повідомило італійський уряд про постанову, створити румунський конзулят в Аддіс Абебі. Міродатні кола впевняють, що постанову цю ухвалили після розмови міністра закордонних справ Антонеску з королем. Проголосять постанову мабуть після повороту міністра Антонеску з ловів, в яких він бере участь із премієром Татареску і Стоядіновичем у Семигороді.

Новий нунцій у Польщі.

РИМ, 28. 12. ПАТ. Папа іменував нунцієм у Варшаві мср. Кортосі, дотеперішнього нунція у Буенос Айрес.

СТАН ЗДОРОВЛЯ ПАПИ.

ЧІТТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО, 26. 12. ПАТ. В стані здоровля Папи не зайшла ніяка зміна. Першого дня свят Папа не приймав нікого, крім свого лікаря. Сьогодні рано прийняв кардинала держ. секретаря Пачеллі, з яким розмовляв про біжучі справи.

Кріваве Різдво у Львові.

В пятницю повісився при вул. Пташій ч. 25 емеритований скарбовий асесор Роман Вітриляк. Причиною самогубства залізнича афера. — На Богданівці ч. 18. зачадився на смерть 23-літній шлюсар Едвард Кашуба, бо за швидко заткав піч. На доручення лікаря тіло відставлено до інституту судової медицини. — В ночі з пятниці на суботу підхмелений 30-літній робітник Ст. Якубішин пробив ножем на смерть при вул. Личаківській ч. 58. 28-літнього Ст. Стежка, канцелярійного помічника з Лисинич. Тіло вбитого відвезли до інституту судової медицини. — При вул. Князевича ч. 26 Владислав Рурин тяжко ранив ножем свою наречену 25-літню Марію Кудибу. — При вул. Господарській Едвард Пест вирвав у четвер вечором з рук Г. Вальдмана плащ з коміром, що його ніс Вальдман Ст. Сташкові на Замарстинів. Поліція арештувала грабіжника.

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА.

Довгий вік славних людей.

Наші письменники, мистці та люди, що займаються умовою працею, вмирають назагал молодо. Це явище — не зовсім нормальне, бо люди, які працюють умово в інших народів, доживають до пізнього віку. Одною з причин їх смертности у нас є те, що вони перестають у дуже молодому віці духово розвиватись; за духовим занепадом приходить хутко і фізичний.

Коли пригадаємо кільканацять імен популярних сучасників, то побачимо, що всі ці люди в 70-ім році життя і пізніше не припинили своєї творчости: Клемансо, Піранделльо, Шов, Гамсун, Гавптман, Кіплінґ, Велс...

Згадаймо славних людей з минулих століть. До 80-го і 81-го року дожили з письменників: Піндар, Кальдерон, Вілянд, Тік, Ґрільпарцер, Шатобріян, з учених: Будда, Кант, Р. Бейкон, Бюфон, Раймонд Люллюс, з мистців: Донателльо, Люкас Кранах, Ґрез, Жорданс, з діячів Сольон. До 82-го року дожили фільософи Плятон і Спенсер, поети Ганс Сакс і Теннісон, мистці Джіованні делля Роббія, Франс Гальс, Тінторетто, Кльод Льорен, Ґоя. До 83-го р.: Ґете, В. Гюґо, Дарвін, Бісмарк, Велінґтон, Кавніц, королева Вікторія, до 84-го р.: Нютон, грецький полководець Аґезіляос, Б. Франклін, астроном Гершель, містик Сведенборґ, мистці Польонія, Тенірс і Петер Корнеліюс, до 85-го: Катон (старший), Светоній, малярі Міняр і Ганс Тома; до 86-го: Вольтер, римський поет Авзоній, італійський комедієписець Ґольдоні, англ. історик Карляйль і німецький Момсен, астроном Галей, мистець Енґр, з державних мужів Метерніх і Франц Йосиф I., до 87-го: середневічний фільософ Альбертус Маґнус, мистці Масачіо, пані Віжіе ле Брен, Гудон і Ленотр (славний архітект і „будівничий садів“), до 88-го р.: Веслей, основник методистів, Варо, римський учений, данський кор. Християн IX, до 89-го р. дожили: св. Єронім, композитор Обер, фр. ренансовий мистець Жан Кузен, до 90-го р.: Мікельанджельо, Джіованні Белліні і рококовий мистець Лярджіліер, учений Гумбольдт, франц. письменниця і красуня Нінон де Ленкльо, до 91-го: Софокль, Діоґен, Гобс, Тома а Кемпіс, голяндський учений Гайхенс, історик Ранке, письменник Арндт, полководці Радецький і Мольтке, цісар Вільгельм, фр. письменниця Скідері. У 92-ім р. життя помер найчільніший голяндський поет Вондель, у 93-ім: апостол Йоган і Лев XIII., у 94-ім франц. королева Евгенія, у 95-ім Ксенофонт, у 96-ім грецький лікар Гіпократ і винахідчик Фрідрих Кеніґ; у 98-ім році два грецькі фільософи Зенон та Ізократ, у 99-ім: Тіціян, педаґоґ Комменіюс, папа Григорій IX., цісар Фридрих гогенштафський, астрономка Каролина Гершель, як столітні померли фараон Рамзес Великий, Пітаґор і Демокрит, франц. письменник Фонтенель, мовознавець Гротефенд...

Згадаймо, що „Французька Академія“ складена із 40 безсмертних, рідко коли вибирає членів, які не скінчили 50 літ. Більшість із її складу у віці від 60 літ працює так, якби мали 40. На становищах міністрів і полководців у Франції та Анґлії дуже рідко бувають молодші. Це явище полишається у безпосередньому звязку з іншим фактом, ствердженим наукою, що навіть, коли інші частини людського орґанізму підлягають недугам, мозок може працювати до смерти зовсім справно, очевидячки з винятком тих випадків, коли спеціяльний рід недуги безпосередньо його нарушує.

Та з цим звязане теж інше явище, не менше важне: мозок, як інші орґани тіла, потребує постійної вправи, щоб не нидів; він розвивається, стає щораз гнучкіший і ніжніший, залежно від засобів, якими його плекаємо. У тих країнах і середовищах, де він не має нагоди ні засобів розвиватись, він перестає працювати дуже вчасно, як занедбана машина.

—o—

З нових книжок.

Ще один Мазепа.

Федір Дудко: „ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН“, історичний роман. Ілюстрації М. Бутовича. В-во „Українська Культура“, Львів, 1936.

Бажаємо цій новій спробі історичної повісти — найкращого успіху між усіма читачами, яким вона може подобатись з огляду на свій сюжет і зібраний у ній матеріял. Голод на історичні повісти у нас великий, а Мазепа міг би дочекатись у нас іще багато-багато творів і напевне не знудився би читачам у щораз то новому освітленні. Нема сумніву, що останню книжку Ф. Дудка буде читати молодь, та є ще великі сумніви, чи наша інтелігенція вважатиме її за лектуру для себе. Дуже можливе, що і сам автор не здавав собі ясно справи, для кого призначає свій твір і з якою метою.

Після трильоґії Б. Лепкого ми вже маємо деякі вимоги щодо такої повісти. Ф. Дудко беручись за ту саму тему, вибирає навіть ті самі два головні моменти, довкола яких починає вести цілу акцію — любовну історію Мазепи та політику Мазепи супроти Москви. Він тримається головно історичних матеріялів і хоче як мога „вірно“ відтворити постать та діяльність великого гетьмана та його середовище. До загально відомих історичних фактів додані епізоди так мовити з „приватного життя“, але ці подробиці не стають засновком „повісти“, не притягають нашої уваги, як це повинно бути в літературному творі. Маємо враження хроніки: нанизаних один за одним фактів, але теж не в літературному розумінні ні в науковому. Діяльоґи осіб або їх поодинокі вчинки не складаються на один ланцюг, а роблять враження епізодів, з яких кожний можна булоб легко пропустити без шкоди для другого, збільшити їх у двоє і довільно скоротити. Ф. Дудко хоче бути звязкіший, ніж Б. Лепкий, але ця звязкість тільки зверхня: на 230 сторінках першого тому (має їх бути два) не почалась іще справжня повістева завязка. Б. Лепкий після деяких надто розтяжних глав давав справді поетичні сцени, доповнював історію уявою, Дудко робить те, що називається „стилізацією“, підмальовує особи та їх дії зовсім механічно.

У повісти нам мало запевнень автора, що Мазепа освічена людина і хитрий дипльомат; ми хотілиб бачити, у чому ця освіта та дипльоматичний хист. Т. зв. любовні сцени Мазепи та Мотрі зовсім непереконливі; не уявляємо собі, щоб така „гречна панна“, зовсім звичайна дівчина, яку автор виводить свідомо, перша кинулась Мазепі на шию, ані, щоб Мазепа поводився з нею якось так протекційно-сентиментально. Не кажемо, що так бути не могло, але повістяр не на те вибирає собі на героя таку велику індивідуальність як Мазепа, щоб змальовувати його тільки в тих усіх випадках, коли він подібний до сотні инших і не проявляє нічим цікавим своєї індивідуальности.

Дарма, що „Великий Гетьман“ має у підзаголовку інформацію „історичний роман“ — роман це не є в ніякому разі. У „Життєписі Мазепи“ Борщака та Мартеля багато більше повістевих елементів: повязаних історичних фактів, загального малюнку, де наростає конфлікт, який веде до битви під Полтавою. Ясно, що історичної повісти не можна скласти з документів, матеріялів ані цитат; автор мусить своїх героїв надихувати власними переживаннями і ставити їх у такі ситуації, щоб їх характер сам виходив з їх учинків.

На те, щоб надати своїй повісти більше історичного характеру, Ф. Дудко зробив спробу „архаїзувати“ мову, якою розмовляють дієві особи. Це найбільша психольоґічна помилка всього твору. Автор сам не мовознавець, опирається тільки на всяких документах тодішньої доби і виписує з них поодинокі слова, зовсім не передаючи стилю доби. Виходить таке, що найбільше притаманними рисами Мазепиної доби є саме вислови, які вражають наше вухо своєю „чужинністю“: „Леч ежли зазнати хочеш, всіляких пригод в часі овиx нічліґів зазнав-ем“... І автор, наче дорогоцінні родзинки визбирує всі оті „альбо, барзо, вцалі,, іж, ведле, жеби, же, люб, ніц, кеди“ і ними начиняє кожне речення, за самого духа мови не дбаючи, і не відчуваючи, що такі слівця роблять зовсім протилежне враження від наміреного — не святочне, а комічне. Навіть і ця стилізація непереведена послідовно. Ось три речення, що йдуть одне за одним: „Вельми щасливі єсьмо з уст високого резидента его премо́жної величности почути о милостивих царських заботах о нас і о великій до нас любови високодостойного монарха. Тішить барзо мене тоє, же пребування високого гостя між нами пересвідчити его царську милість може, іж ми, денно й нощно працюючи для спокою й порядку в народі нашім, навет свобідний, святочний час уживаємо на тоє, жеби займатися трудними ділами управи козацьким краєм. Користаючи з нагоди великого зізду старшини із усіх полків реґіменту нашого до Батурина, призначаю на завтра на ранок для вирішення ріжних військових і инших важних справ раду енеральну, на котрій бути всім чинам енеральним і полковникам із старшиною полковою“.

Третє речення нараз сказане мовою наскрізь нинішньою, невідомо чому після двох перших для нас нині зовсім макаронічних! Цікаво, що москалі в повісти говорять чисто російською — теперішньою мовою. Автор зовсім не відчуває, що такі слова як „спроможність“ або „поденервований“ зовсім нові і в устах сучасників Мазепи неможливі. Легко можемо повірити, що Мазепа та його знайомі могли розмовляти дуже нечистою з літературного погляду мовою, але яке враження може робити на читача такий діяльоґ великого гетьмана з Ганною Орликовою:

„— Прошу дарувати мені, леч маю деякі підстави думати, же вельможна пані старанно уникає зближення з людьми.

— Ані трохи, ваша ясновельможносте. Я просто маю задоволення, нікому себе не навязуючи, спостерігати життя здалека...“

Це жарґон галицької попаді з емеритованим радником, що нахапався польської фразеольоґії.

Наші козаки за часто в повісти уживають латинських сентенцій, замісць народньої мудрости, збереженої у приповідках і автор зовсім непотрібно пообставляв свій текст поясненнями, чого в повістях не водиться.

Зате ніхто не заперечить, що автор вложив багато праці у свою дуже дбайливо видану книжку.

м. р.

Хроніка.

НЕПРИЗНАНІ ТВОРИ

У Франції виходить щороку так багато літературних творів, що щоденник „Ле Жур“ рішив розписати анкету: „Які пять творів від 1918 р. можна вважати непризнаними?“ себто такими, які заслужили на кращу долю. В анкеті взяли участь різні письменники і критики. Граф Ґабріель де Ля Рош-Фуко (автор недавно виданої повісти „Закохана селянка“) відповів коротко: „Які твори? Мої!“

ФРАНЦУСЬКИЙ КОНКУРС ДЛЯ ЧУЖИХ ПИСЬМЕННИКІВ.

Французи матимуть нову щорічну велику літературну нагороду, для трьох кандидатів. Оснував її „Генеральний комісаріят туризму“. Три нагороди по 25.000, 15.000 і 10.000 фр. будуть призначені для творів у чужих мовах. Форма твору: повість з описом мандрівки або вражіння з подорожі. Цікаве те, що автори можуть посилати свої твори в рідній мові. Рукописи треба посилати на загальну адресу згаданого комісаріяту. Жюрі вже складене: Анрі Бонне, — голова; члени Ж. Каен, Ж. Кассу, Ромен Кооліс, Б. Кремїе, Жак Де Лякретель, Андре Моруа, Поль Моран, Жан Віньо — всі відомі письменники і критики. Жюрі вже дістало твори: російські, шведські, португальські... китайські і жидівські. Що воно буде робити з ними? — невідомо. У свому складі воно не має ніодної людини, яка знала б більшість світових мов, ні одного поліґльота.

СМЕРТЬ НІМЕЦЬКОГО КРИТИКА.

Помер один з чільних німецьких критиків-есеїстів Герман Вендель. Останні роки провів у Парижі, де писав на сторінках новозаснованого німецького журналу „Дас нойє Тагебух“, опозиційного до гітлеризму органу емігрантів. Писав він там під псевдонімом Лео Парта. Відомі його студії про Данта та Гайного, „Із трьох культур“, „Боротьба південних славян за волю та єдність“. Заповідають його твір залишений у рукописі „Історія Марсельєзи“.

ПОВІСТЬ З ҐАЗЕТНОЇ ХРОНІКИ.

Славний англійський поет Джон Мейсфілд, що має офіціяльний титул „поета-лавреата“ написав дуже цікаву повість під химерним заголовком „Яйця і пекар“. Він покористувався старими часописами із 70-их років, перечитавши хроніку злочинів і відділ оголошень. З цього матеріялу створив він наскрізь оригінальний і живий твір.

ЖИТТЄПИС ЧЕСТЕРТОНА

Відомий англійський письменник і критик Джільберт Честертон, що помер цього року, залишив у рукописі свій рукопис, який вийде небавком.

РОКОВИНИ ВЕРГАРНА.

20 літ тому великий бельгійський поет ждучи на двірці в місті Руан на поїзд згинув під колесами вагону. У чужинних журналах находимо статті присвячені його творчости. Його вплив на сучасну поезію був немалий.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Тайна форту Ґрант.

Шпигунська афера у Злучених Державах.

У форті Ґрант на пограниччі Арізони й Мексика трапились перед кількома днями сензаційні події, які хвилюють військові і поліційні кола стейту Арізони. Над висвітленням таємничої справи працює безупину кримінальна поліція Каліфорнії і всіх полудневих стейтів Злучених Держав.

Одного дня рано знайшли в Льос Анджельос поручника Персі Бляйта, адютанта форту Ґрант мертвого, саме напередодні його повороту з відпустки. Імовірно молодий старшина поховзнувся в ночі на ступнях городової тераси віллі. Його револьвер вистрілив, а куля попала в само серце. Дехто добачував у цім випадку злочин, але поліція не знайшла нічого, що моглоб такі здогади потвердити. Останніми днями бачили поручника Бляйта дуже часто в товаристві якоїсь ясноволосої з рудавим відтінем красуні. Всі розшуки за цією дамою були безуспішні.

Одначе ціла справа почала комплікуватись, коли отаман Герберт Еванс, командант форту Ґрант, положеного 150 км. від мексиканського кордону у стейті Арізони запримітив, що щезли дуже важні фортифікаційні пляни.

НЕЗНАЙОМА КРАСУНЯ.

Коли отаман об'їздив кілька днів пізніше своїм автом околицю, тріс йому пневматик у колесі. Еванс хотів змінити колесо, але запримітив, що запасні пневматики були ушкоджені. Мабуть хтось їх попертинав. Огірчений отаман почав оглядатись за підмогою, коли в ційже хвилині надїхав елеґантний спортовий віз і задержався оподалік. При кермі сиділа прегарна рудава бльондинка, а позаду її шофер.

— Нещасливий випадок? — запитала незнайома красуня.

Отаман Еванс представився їй.

— Найкраще буде, як ви поїдете зі мною, а мій шофер залишиться і направить шкоду. Опісля приїде за нами.

І таким чином майор Еванс познайомився з панею Врайт і поїхав до її недалекої віллі.

— Я ніколи не сподівався, — говорив Еванс при снідавню, — що маю таку чарівну сусідку.

Пані Врайт, прегарна, молода вдовичка по каліфорнійськім багатім власнику копальні золота, усміхнулась:

— А я дуже багато чула про форт Ґрант. Це мабуть справжнє підземне місто.

— Поїдьте зі мною, ласкава пані, — відповів Еванс, сороклітний парубок, який відразу закохався у мідяноволосій красуні.

Від цього дня була пані Врайт постійним гостем у форті і одного дня, після якогось бенкету залишилась на ніч.

НОВІ ГОСТІ.

В останніх днях появились у форті нові, оригінальні гості: проф. Монкгуз, історик каліфорнійського університету і його учений асистент. Професор, старий добродушний старець виказався окремим письмом міністерства війни, у Вашинґтоні, в якому доручали отаманові Евансові давати обом ученим якнайбільшу поміч при історичних розкопах, бо форт Ґрант славний був колись в американській громадянській війні.

Цьогож самого вечора, підчас гостини прегарної вдовички, командант раптом заслаб. Дістав дуже сильну гарячку і мусів покластися до ліжка, але про лікаря не хотів навіть чути. Красуня залишилась доглядати хорого і щойно, коли почав ранок сіріти, вона положилась у сусідній канцелярії коменданта. На другий день стан недужого сильно погіршився. Лікар, якого вкінці покликали, поставив дивну діяґнозу і візвав телефонічно експерта-хеміка з Льос Анджельос. Закохана вдовичка не відступала від ліжка команданта і виказувала найвищу терпеливість та справжнє самаританське милосердя. Запримітив це проф. Монкгуз, який почав щораз частіше довідуватись про стан хорого та виявляв незвичайне зацікавлення усім, що торкалось недужого.

РОЗВЯЗКА ЗАГАДКИ.

Тимчасом акція драми форту Ґрант наближалась серед таємничих обставин до кінця. Опівночі лежав уже отаман Еванс у передсмертних судорогах. У канцелярії стояла при матовім світлі столової лямпи струнка жіноча постать і запопадливо складала ріжні папери й документи. Коли вспіла вже цілий жмут паперів сховати до підручної валізки, глипнула раптом у вікно і відскочила в тінь. Крізь вікно вскочив немов акробат старий каліфорнійський професор, поправді шеф-інспектор каліфорнійської тайної поліції Картер, станув перед смертельно блідою жінкою і сказав:

— Мерцедес Вілярденя, обвинувачую вас у вбивстві отамана Еванса при помочі отрути!

Мерцедес Вілярденя була тайною комуністичною аґенткою, яка передтим працювала в послугах комінтерну в Бразилії і Мексику. Останньою акцією цеї фасцинуючої шпигунки, доньки еспанського аристократа в Барсельоні, було зорґанізування шпигунської сітки в полудневих стейтах Злучених Держав. У свою сітку схопила вона в Льос Анджельос поручника Бляйта, який передав їй важні фортифікаційні документи. Але його застрілив провідник банди, любовник Мерцедес зі заздрости. Відтак підступним способом заманила у свої тенети коменданта форту і булаб утікла з важними документами, якщо замаскований інспектор Картер не був би її прихопив на гарячім і не передав судовій владі. Тепер американська поліція працює дальше над ліквідацією цілої шпигунської банди.

Печінка акули пахне фіялками.

Відомо, що до продукції перфум уживають не тільки ріжних рослинних матеріялів, але і звіринних. Загально відомий є запах пижми і абісинських котів. Одначе не всі носи люблять ці звірячі пахощі, так, що до продукції ріжних перфум треба щоразу нові матеріяли винаходити. При нагоді одного хемічного досліду відкрили, що печінка акули (людоїда) має олій, з якого можна видобути вугляний квас. Цей квас не має відомого поганого запаху, але можна його переміняти ріжними хемічними засобами у перфумерійний матеріял, який має сильний запах фіялок, назагал дуже приємний. А що олій із печінки цієї велитенської морської риби доволі легко добути, то в будучині пахощі фіялок із моря не будуть нічим незвичайним. При цілій оригінальности того винаходу слід звернути увагу на те, що ще недавно акулу вважали шкідником, з якої не можна мати ніякої користи. А тепер переробляють її тіло на шкіру, мясо на рибне борошно і печінку на пахощі. Докладніші досліди виказали, що в печінці є ще теж деяка скількість субстанції зовсім подібної до кавчуку.

—о—

МАНДРІВНІ МАШИНІСТКИ.

На париських вулицях появились великі автобуси, де сидять машиністки і стенотипістки. Цей винахід є наслідком такого факту, що в численних французьких селах, навіть містечках нема ніодної писальної машинки так, що коли треба переписати на машині якесь прохання або документ, то треба... це робити ручно. Відтепер у таких важних випадках заїде перед бюро чи приватний дім автобус з готовими машинками та фаховими секретарями. Такі авта їздять швидко всередині вивінувані зовсім модерно, на зразок американських возів або наймодерніших... шоркових ваґонів. В Америці вже віддавна користуються допомогою таких мандрівних стенотипісток. Там, де вони не можуть виконати праці за раз на місці, вони забирають матеріял із собою і в поворотній дорозі віддають його готовим.

ДОБРОДІЙ НУЛЬ — ЧОЛОВІК ГРЕТИ ГАРБО.

В однім канадійськім містечку вирнув одного дня якийсь невідомий добродій, на прізвище Нуль, який оповідав усім, які хотіли його слухати, що він чоловік Грети Ґарбо і саме їде до своєї дорогої жінки. Вістка про приїзд такого досі відомого невідомого гостя блискавкою перейшла ціле містечко і до гостинниці почали збігатись цікаві щоб побачити того вибранця фільмової зірки. Нуль оповідає, що він є батьком трьох діточок, які можуть почванитись, що їх мамою є Грета Ґарбо. Одначе оригінальним гостем зацікавилась також поліція, яка перевела слідство. Виявилось, що добродій Нуль це нешкідливий божевільний, який уявив собі, що він є чоловіком Грети Ґарбо і „набрав" ціле містечко.

НОВИНКИ.

— **З Українського Технічного Товариства у Львові.** В середу дня 30. грудня в год. 18.30 в домівці Т-ва виголосить реферат інж. Деревянко Микола на тему „Господарський солідаризм і Українська Господарська Асоціяція".

— **Пригадуємо,** що в неділю 27. грудня відбудеться Дансінг-брідж в Клюбі Українських Емігрантів, Площа Бернардинська ч. 2. Початок 6.30. веч. Джез Костюка.

— **З Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.** Засідання Математично-Природничо-Лікарської Секції буде у вівторок 29. грудня в год. 18. у канцелярії Н. Т. Ш.

— **Потрібні робітники.** Заведення чищення міста у Львові потребує 200 мужчин до згортання снігу. Першенство мають зареєстровані безробітні.

— **Апеляційна розправа проти збараських адвокатів.** Перед трибуналом окружного суду в Тернополі відбулася 24. листопада ц. р. карна розправа проти адвокатів зі Збаража д-ра Івана Кульчицького й д-ра Володимира Гамаля, обвинувачених за злочин зі ст. 109. к. к. (поширювання неправдивих вістей за кордоном з наміром пошкодити інтересам Польщі). Обв. д-ра Кульчицького боронив адв. д-р Ст. Баран, обв. д-ра Гамаля адв. д-р Ладика. Трибунал під проводом віцепрев. д-ра Вендриховського уневиннив тоді обох обвинувачених, але обвинувачуючий віцепрокуратор Венцковський вніс апеляцію проти уневинняючого вироку до Апеляційного Суду у Львові, домагаючись засуду обох обвинувачених згідно з актом обвинувачення. Внаслідок зголошеної прокуратором апеляції визначено на день 22. січня 1937. р. розправу перед Апеляційним Судом у Львові, про що повідомлено вже інтересовані сторони.

— **Пропаганда східного обряду на північно-західних землях.** Папська духовна семинарія східного обряду в Дубні почала видавати часопис „Друг" у латинській, польській, українській, російській та білоруській мові. Завданням видавництва пропаганда східного обряду на північно-західних землях. Перше число вийшло в 500 примірниках.

— **Як виглядає печатка нового ап. адміністратора на Лемківщині.** Перший адміністратор Лемківщини, бл. п. о. д-р Василь Масцюх печатав усі письма печаткою з написом „Апостольский Адміністратор Лемківщини". Та новому адміністраторові вже не вистачає ця печатка, бо трохи неподібна до православно-російських, тому змінив її ось так: „Апостольскій Администраторъ Лемковщины". Чи це причиниться до навернення православних на Лемківщині? В це не повірять навіть самі автори нової печатки.

— **За зневагу польського народу.** Перед судом у Чорткові станув гімназійний абсольвент Мордко Розенвальд за те, що висловився зневажливо про польський нарід. Він говорив прилюдно м. ін., що прийде ще час, коли поляки будуть перед жидами клячати і т. п. Розенвальда засуджено на один рік безоглядного арешту, мотивуючи високий вимір кари тим, що батько підсудного військовими доставами доробився в Польщі маєтку і повинен бути Польщі вдячний.

— **Обікрали в поїзді пос. д-ра Ст. Барана.** Нічним потягом в середу 23. грудня ц. р. вертався пос. д-р Ст. Баран із соймового засідання до Тернополя і стомлений дорогою положився спати в замкненому переділі. Між стаціями Підбірці і Борщовичі на шляху Львів-Тернопіль біля другої години в ночі увійшов до переділу якийсь злодій і вкрав зимове пальто, підручну течку з актами й документами, між якими були документи одної справи адвоката д-ра Винницького із Заліщик, посольська леґітимація, ріжні дрібні річи й черевики. Негайно зроблено алярм перед стацією в Борщовичах, але злодій вискочив з краденими річами підчас руху потягу і пропав безслідно серед нічної пітьми. До Тернополя приїхав д-р Баран без пальта, черевиків і підручної течки.

— **Лемківська делегація у краківського воєводи.** До уряду збірної громади Мушини прибув недавно краківський воєвода на люстрацію і переслухання солтисів. При тій нагоді до воєводи зголосилася лемківська делегація з ріжними господарськими, культурними та національними домаганнями. Крім того делегація спитала воєводу, чому арештовано і вивезено до Картуської Берези інжиніра Дуркота (москвофіла). Воєвода відповів коротко: „Так, казалем го арештоваць, бо вем за цо, а ви не вецє, цо он зробіл".

— **Що вже конфіскують?** Повітове старостство в Рівному сконфіскувало такі українські книжки: Миколи Костомарова „Чернигівка", Миколи Старицького „Облога Буші", Михайла Грушевського: „Малу історію України". Окружний суд у Рівнім цю конфіскату затвердив. Як відомо, „Чернигівку" та „Облогу Буші" всі шкільні кураторії допустили на лектуру у школах.

— **Поляки між собою.** В часі виборів у 1935. р. група польських леґіоністів з Борислава зґітувала проти кандидатури на посла д-ра Броніслава Войцеховського. Вона закидала йому в летючках зловживання свого становища у фінансово нафтових установах для приватних цілей і користей, інтриґи, шкідливий вплив у проурядових організаціях і т. п. Д-р В. запізвав групу тих леґіоністів до окружного суду в Стрию за клевету. Вони предложили доказ правди і твердили, що п. В. організував й оплачував бойки, позбивав ними віча навіть ціною крови, викликав авантюри й бійки з іншими членами проурядового табору і т. п. Суд поминув предложені докази як спізнені і засудив всіх обвинувачених на кару арешту від 6 до 4 місяців з припиненням. Вони внесли відклик до апеляційного суду у Львові, що допустив всі предложені докази. Тепер справа д-ра Войцеховського заповідається сенсаційно.

— **Із складача гімназійним професором.** В одній друкарні в чеській Празі, як повідомляє „Н. Вінер Журналь", був занятий довший час як складач українець Балабас, звертаючи на себе увагу спеціяльною інтеліґенцією. Одначе ніхто з його товаришів не знав, що після щоденної роботи в друкарні він ще вчиться дома. Так він скінчив приватно гімназію і записався на університет, де студіював фільософію. Врешті відбулася промоція друкарського складача на доктора фільософії. На основі своїх свідоцтв він написав подання до чехословацького міністерства освіти, просячи посади професора в гімназії. Його подання поладнали прихильно і Балабас попрощався зі своїми друкарняними товаришами, щоб обняти посаду ґімназійного вчителя української мови на Закарпатті.

— **Дитина з трьома очима.** У військовому шпиталі в Торуні вродилася дитина, що має троє очей. Цей дивний випадок викликав у медичних колах велику сензацію. У звязку з тим віденський окуліст д-р Кестенбавм пригадує, що тому 100.000 до 200.000 літ жили на землі люди з трьома очима. В ембріональній стадії людини можна ще тепер виразно ствердити, що в давних періодах людського істнування було щось на нашому чолі, що могло бути третим оком. Покищо не знати, чи третє око, з яким вродилася дитина в Торуні, справді видить. Можливо, що це тільки наросток без зорового нерву.

ЖИТТЄВІ МИГУНЦІ.

Загальні Збори.

Основною рисою українців є замилування до ріжних анкет, сходин, нарад і загальних зборів. Бувало, українець цілий божий рік терпеливо жде, як каня дощу, нових зборів установи, до якої він належить. А що чесний українець і добрий патріот належить майже до всіх товариств і нераз навіть платить вкладки до них, то його життя присвячене виключно громадській праці, значить: участи в загальних зборах. Ця основна риса торкається і молодих і старих. А що ми любимо завжди бути оригінальні, то коли в інших народів відомі з балакучости старші, у нас молодь пишається цією прегарною прикметою.

Гей! Неодин із нас воліє всякі збори, як — скажім — вистави рідного театру, концерти і т. д. (Може й тому, що багато громадян, які не мають голосу в дома, можуть вибалакатись на зборах).

Більше-менше збори у нас виглядають ось так:

Предсідник: Прошу панів, піддаю цей внесок під голосування. Хто за внеском...

Голос із ґалерії: Ганьба!

Предсідник: ...зволить піднести руку.

Голос із ґалерії: ...до носа!

Предсідник: Дякую, перший внесок перейшов.

Опозиція: Неправда! Ганьба!

Хтось із присутніх: Панове, заспокійтесь, майте розум!...

Опозиція: Ні, не заспокоїмось! Не виїжджайте нам з розумом!...

Хтось із присутніх: Пане, коли так, то ви дурень!

— Ні, то ви дурень!

— Ви дурень!

— Ви дурень!

— Ви... ви... ви!

До сварки вмішуються найближчі сусіди:

— Панове, погодіться! Признайте собі взаємну слушність.

Оба противники підскочили. Один метнувся до одного сусіда, другий до другого, з однаковими питаннями:

— То ви кажете, що я — дурень?

— Ніби не цілком, але поправді — —

— Що ви сказали? Мені?...

Лоскіт щезає у загальнім гаморі. Кілька хвилин триває метушня, у висліді залишаються дві „гонорові справи", які кінчаться по кільканацяти засіданнях ...при спільній чарці.

— — — — — —

Збори відбуваються у спокійнім і поважнім настрою цілий день. Поліція не має майже ніколи потреби інтервеніювати. Поготівля також ніхто не кличе.

Під вечір бесідники спамятуються, що це пора вечері і що саля винаймлена тільки до год. 7.

Організатори зборів закінчили свою тяжку працю. Мали вибрати виділ і вибрали. Є в ньому давні члени, нові і ті треті. Коли вже останні розходяться до дому, приходить звістка, що вибрані зрікаються своїх становищ. Хоч на салі не залишається ніхто, зате виділові залишаються — ті самі завдання і товариство може спокійно дивитись... узад на свою дотеперішню працю.

Гіяцинт Брунька.

— **Побоєвище на продаж.** В данських часописах появилося оголошення, що є на продаж поле бою в Діпель (в Данії), т. зв. окопи, де розігрався вирішний бій в часі прусько-данської війни в 1864. р. Власницею того місця є вдова по одному власнику скочні в Гамбурзі. На вістку про намір продажі завязався спеціяльний комітет і розпочав збірку, щоби викупити це місце й окружити його відповідною опікою.

— **Ціла Англія буде в масках.** У Блекберн відбудеться 12. січня 1937. р. відкриття фабрики ґазових масок. Фабрика буде продукувати тижнево 500 тисяч масок, призначених для вжитку цивільного населення. Англія має близько 47 мілюнів населення, отже за рік і десять місяців всі її мешканці будуть мати протигазові маски.

— **Страшна ніч на морі.** На данському пасажирському кораблі, що їхав з Америки до Копенгаги і віз багато данців та шведів, які їхали на свята, вибухла вночі пожежа. Серед пасажирів настала страшенна паніка. З окликами „горить" кинулися всі на чердак і до рятункових човнів. Багато з них мало на собі тільки білля. Показалось, що горить в їдальній салі третьої кляси. Старшини з корабельної залоги старались їх успокоїти, запевняючи, що пожежа дасться вгасити. Впродовж кількох годин це й сталося, причому їдальну салю цілком залляли водою. Вона була прикрашена на свято, яке заповіджено на другу ніч і тому мала багато пального матеріялу. Показалось, що вогонь спричинив свідомо один швед, який вертався із Сан Франціско і недужав на переслідну манію. Він успів перший до рятункового човна. Його відставили до заведення для умово хорих у Копенгазі.

— **Величезний лісовий мур.** Західні стейти Зл. Держав терплять у літі від піскових циклонів, на весні від стихійних буревіїв, а в зимі від страшних ураганів. Щоб охоронити ті стейти від знищення, за ініціятивою президента Рузвельта рішено побудувати величезний мур, що буде тягнутися від північної Дакоти, крізь Небраску, Кензес аж до стейту Оклахома. На цей новий „китайський" мур зложиться смуга безперервного ліса 160 км. завширшки і 2.200 км. завдовжки. Сорок мілюнів дерев, засаджених густо, створить цей лісовий мур, що як природний вал здержуватиме розгін шкідливих вітрів. Досі посадили вже 6 мілюнів дерев.

— **Леди увязнили 73 кораблів.** В Канаді замерзли великі озера, причому серед ледів опинилось 73 кораблів. Багато з них леди увязнили на цілу зиму, що грозить їм знищенням. В трудному положенні знайшлася залога, що не скоро дістанеться на беріг.

— **Музика і малпи.** Управа зоольогічного заведення в Москві перевела цікаві досліди, щоби прослідити вплив музики на малпи. В кімнаті, в якій находилися малпи, уставили ґрамофон і пустили в рух кружок із сумною мельодією. При перших тонах музики малпи зжахнулися і втікли на найвищий трапез. За кілька хвилин вони зійшли на долину, окружили стіл з грамофоном і прислухувались уважно. Їх пробували помаранчами і бананами заманити на бік, але малпи навіть не дивились на овочі і слухали дальше музики. Опісля наложено кружок з бравурним маршом. Маршова музика викликала у малп палений настрій. Вони почали скакати, бігати і вити. Коли скінчилася маршова музика і роздалися знову сумовиті тони, малпи успокоїлися знову, обступили стіл і поважно слухали.

— **Чому на першому місці красві, а не чужі товари?!** В часі кризи, скромних буджетів і гамірної конкуренції та реклями, сірому покупневі тяжко зорієнтуватися щодо справжньої вартости і ціни товару. Він найчастіше паде жертвою просто обману зі сторони купця, як і виробника, купуючи за великі гроші тандиту. Однак є виробі, які не тільки чесно і солідно обслуговують покупця, але дають йому товар першоякісний, який деколи перевищує заграничний. Пригадуємо, що може й єдиною цього роду фірмою є фабрика текстильних товарів у Лещкові, якої товари т. зв. Лещківські перевищують під кожним оглядом навіть англійські, хоч ціна їх є багато дешевша, бо ціла їх продукція відбувається у краю, з красвого сирівця і красвим робітником.

———o———

З кіна.

КІНО „ЕВРОПА": „БУДЕ КРАЩЕ"..

Позавчора відкрили у Львові нове першорядне кіно при вул. Академічній 3. Воно вивінуване якнайкраще і має зовсім нову звукову апаратуру, завдяки якій авдиція виходить дуже виразно.

На інавгураційну виставу вибрала управа нового кіна польську комедію, де головні ролі грають найпопулярніші артисти львівської „веселої хвилі" — Щепко та Тонько. Вони виступають як звичайно в ролях „яндрусів" — добрих, сентиментальних і трохи придуркуватих парубків. Фабула цієї комедії дотепна: два безробітні яндруси находять підкинене немовля і починають його виховувати з незвичайною дбайливістю та любовю. Дитина зовсім випадково щезає з їх очей і вони на підставі відповідних познак вибираються шукати її у Варшаві. Обидва вони колишні робітники у фабриці дитячих забавок, дістаються несподівано у панське середовище, де почуваються дуже ніяково. Бачимо цілий ряд комічних непорозумінь і чуємо неодин своєрідний їх дотеп, на який живо реаґує саля.

Ця нова польська комедія, хоч не мала успіху у Варшаві і не визначається мистецькими прикметами, напевне буде подобатись у Львові, як це можна було вже ствердити між публикою на першій виставі. Поруч Щепка і Тонька дуже добрі креації створили третій герой радіової „львівської хвилі" Стронць, далі варшавські комікі Фертнер та Белянський.

———o———

Дописи.

БУЧАЧ.

Луговий інструкторський курс. Численний та під організаційним оглядом сильний і здисциплінований розвій завдячує Лугова Організація у бучацькому повіті у першій мірі діяльности та рухливости Повітової Старшини, як також вишколеним на лугових курсах інструкторам, які ведуть працю на місцях згідно з плянами та інструкціями Лугового Проводу. І минулого і цього року влаштувала Повітова Лугова Старшина курс, на якому мали вишколити ряди руханково-спортових та освітніх лугових інструкторів. Цьогорічний курс відбувся у поблизькому селі коло Бучача, Трибухівцях і тривав два тижні, від 22. XI. до 6. п. м. На курс приїхали 35 лугові товариства 66 кандидатів. Програма була дуже ріжноманітна і така, що давала кожному курсантові потрібне знання до ведення праці в місцевому Лузі. В програму курсу входили такі предмети: 1) Християнська етика; 2) Впоряд; 3) Руханка без приладів; 4) Пописові вправи на 1937-38 рік; 5) Легкоатлетика; 6) Спортові гри і забави; 7) Історія та ідеольогія Лугової Організації; 8) Історія і географія України; 9) Протигазова оборона; 10) Гігієна і поміч у наглих випадках; 11) Лугове діловодство; 12) Суспільно-громадянське виховання; 13) Луговий правильник; 14) Виклади на культурно-освітні теми; 15) Народні танці. Прелеґентами на курсі були: о. В. Мельник, д-р В. Гамерський, дир. С. Винницький, В. Колцьо, м-р О. Лозинський, Е. Вербинський та м-р А. Біжак. Гігієну та поміч у наглих випадках викладав місцевий лікар. Курс розпочався у неділю 22. м. м. Службою Божою у місцевій церкві. По Службі Божій відкрив курс голова „Повітового Лугу" дир. С. Винницький. Командантом курсу був м-р А. Біжак, член Старшини „Пов. Лугу", заступником Е. Вербинський, делеґований „Великим Лугом" зі Львова руханково-спортовий інструктор. Правильна праця на курсі почалася 23. м. м. Кожного дня в год. 7.30 трубів сурмач на збірку, в год. 7.45 відбирав командант курсу звіт від дижурного підстаршини, по звіті в год. 8. починалася наука, яка тривала до год. 13. По двогодинній обідовій перерві йшли дальше виклади аж до год. 18. В год. 18. відчитувано денний приказ на черговий день і на цьому програма дня кінчилася. Звичайно по вечері сходилися ще курсанти до домівки на товариські гутірки і забави, де під наглядом своїх інструкторів багато дечого навчилися та приємно перевели час. Навчання предметів відбувалося частинно в салі місцевої чит. „Просвіти", частинно на площі. Луговики з чужих сіл були розміщені по кватирах у місцевих селян, які їх дуже радо приняли, багато навіть безплатно їх прохарчовувало. Дисципліна і порядок на курсі великий, курсанти скоро привикли до лугового курсового правильника і поводилися на курсі в селі як правдиві чесні вояки. При кінці курсу відбулися іспити, що їх майже всі курсанти здали з добрим поступом. Курс закрив голова „Повітового Лугу" дир. С. Винницький і в кінцевім слові візвав курсантів, щоб свое знання, яке набули на курсі, передали своїм товаришам по селах і спільними силами працювали для добра і слави українського народу та Лугової Організації. Курс сповнив уповні своє завдання.

ЧОРТКІВ.

Повітове свято „Просвіти" у Чорткові дня 22. п. м. Салю „Сокола" виповнила публика по береги, здебільша самі місцеві. Просвітянським гимном, що його відспівав масовий хор під управою повіт. організатора п. Наклович, започатковано свято. З черги вступне слово виголосив інж. Глеткин. Опісля виступали поодинокі хори з повіту, а їх виступи переплітувано деклямаціями. Участь 14-ти хорів надавала святові незвичайне вражіння та перемінила його в ревію хорів, з яких кожний змагався за перше місце, яке й не легко було здобути. Дбайлива підготова та шляхотна амбіція всіх диригентів поставила хори на високому рівні; але же тут кожний хотів показатись перед цілим повітом. Хор за хором пересувався перед глядачами, а завісою

показувала глядачам, з якої вони місцевости. Деякі хори, відомі вже з попередніх удатних виступів і тому публика робила їм заздалегідь овацію, деякі виступали вперше. Неодні пісні були за тяжкі, але диригенти давали собі з ними раду та доказували, що таки потраплять хор до чогось довести. Базар, Полівці, Біла, Мухавка та інші — це завансовані хори і змагались нераз уже за перше місце. А кожний хор вспіваний, поодинокі голоси в порівнанні з попередніми таки далеко краще вигладжені; деякі диригенти мають дійсно велику музичну інтелігенцію. Не хочеться вірити, що це селяни співали, без якоїсь спеціяльної освіти і так потраплять вичути найменші тонкости пісні й ріжні нюанси. Трохи немило на цьому тлі виглядало диригування таки самого п. Наклович. Як його диригування масовими хорами було місцями навіть дуже добре, з огляду на певність акцентування та ясні і виразні знаки, так диригування (в заступстві) поодинокими хорами переходило часами в якесь подзвереване галантимство, що в одних викликувало сміх і дотепи, в інших несмак. Безцільне вимахування руками, мов вітряками, псувало ефект пісні і самих співаків бентежило. — Милу несподіванку зробив своїм першим виступом на чортківській сцені хор зі с. Джурина, що висунувся чи не на перше місце. Зіспіваність цілого хору і поодиноких голосів, ніжний та милий голос сопранів, дострій альтів, чистість тенору і виробленість басів — це його прикмети. Не диво, що публика була ним захоплена й уладила йому таку овацію, як нікому іншому хорові; на домагання публики хор повторив закаску пісень ще раз. „Засяло сонце" Недільського булоб ще краще випало, якби обсада басів була сильніша. Назагал хор мав дані на перше місце в повіті. — Базар

міг цілком спокійно не псувати собі дуже доброго вражіння після першої пісні другим виступом з піснею „Ревуха", без якої репертуар наших концертових пісень може обійтись. — Полівці мали за слабий склад (13 осіб). З більшим складом моглиб висунутись на передове місце; „майстра" мають доброго. — Біла — це один з найкращих хорів; великий, вспіваний, з добрим диригентом. — Інші хори, як Нагірянка-Ягольниця, Павлівка, Долина, Калинівщина, Хомяківка — це не „слабші" співучі гуртки, але значно завансовані хори. „Чортківський Боян", від якого вимагаємо всетаки вищого рівня, міг би заспівати щось поважнішого. Відспіванням національного гимну закінчено свято, що залишило по собі дуже гарне вражіння.

СТРИЙ.

Наталка Полтавка. Два рази відкладана вистава „Наталка Полтавка" відбулась 15. п. м. у Стрию з великим матеріяльним і моральним успіхом. Стрий мав правдиву мистецьку насолоду. Голос і гра наших гостинних артистів, була дуже гарна. Саля Нар. Дому була битком наповнена і можна сподіватись, що повторена вистава Н. Полтавки найшла би в Стрию ще дуже багато аматорів. Ціни були справді низькі.

Андріївський вечір. Заходом Союзу Українок відбувся андріївський вечір 18. п. м. в салях Музичного інституту ім. Лисенка. Численно зібрана молодь приємно провела кілька годин на співах і танцях.

Св. Миколай загостив до українських дітей 18. п. м. у великій салі Нар. Дому та роздав дарунки не тільки дітям, але і старшим. Чимало хіба в імпрезі...

сти зміни образів. До тієї самої мети служить тепер так зв. „щит Ніпкова", який уживає він у системі Байрда в Англії.

В теперішній стадії досліджини мусять побороти дві головні трудноші, а саме: стосовані тепер фотокомірки є замало чулі, а кількість світла, яку можна вжити є недостаточна.

Як відомо, одинаково при радіових передачах, як і при телевізійних емісіях, відбувається заміна світляної чи пак звукової енергії на енергію електричну і навпаки. Дістати досконалий образ у телевізії неможливо, доки ми не знайдемо досить чулої фотоелектричної комірки, яка відограє в телевізії ролю аналогічну до ролі мікрофону в радіофонії.

В 1923 р. Байрд почав інтенсивну працю над телевізійними проблемами. Ці праці в 1926 р. осягнули надзвичайний вислід, бо тоді перший раз реально задемонстровано телевізію. Апарат був ще примітивний, а образи виходили невиразні, але винахідчики перейшли Рубікон і ідея сприймання образів в життя на віддаль вийшла переможно.

Відміною телевізії є передача образів вже істнуючих у постійній формі, як напр. фотографій. Тут справа легка, бо такі образи можна надавати повільно і висильна праця кінчається, коли всі пункти образу переказані. Інакше справа з передачею образів із життя, бо „аналізування" образу мусить відбуватися багато разів.

В 1929 р. висліди праць Байрда були вже на такому рівні, що в Англії почали регулярні трансмісії 2 або 3 рази на тиждень. Образи висилають на 30 лініях, що не дозволяло відтворювати багато подробиць, у всякому разі обличчя можна було розпізнати. Ці демонстрації збуджували ентузіязм публики. Образи були дуже малі, розміром поштової картки, повні плям і досить темні, що було наслідком недостаточної сили світла. Як трансформатора електричних імпульсів на світляні уживали малу неонову лямпку, що давало характеристичний червоний колір.

ОПОВІСТКИ.

Іванна Гопківна та Іван Зельський замісць окремих повідомлень про своє вінчання, що відбудеться у Львові дня 29. XII. 1936 р. в 9. год. рано в каплиці СС. Василіянок при вул. Потоцького 95 — складають 15 зол. на Рідну Школу і 10 зол. на Українських Інвалідів.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

тепо на сиріtський захист. Дня 19. п. м. гостив св. Миколай на передмістю „Лани", де діти привитали його виставою „Сон Івасика під ніч св. Миколая". По виставі роздав св. Миколай дарунки. В салі братського дому був натовп цікавих які стояли навіть по коритарі, під вікнами і під домом. Крайня пора, щоб свідомі громадяни Лавів (8.000 українців) здобулися на будову власної великої салі і дому для всіх установ.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам. Львів, грудень 1936. Р. XXXI. Ч. 12. Зміст: Редакція: Часопис і читачі. — о. Донат Новицький: Ніч на Соловецькім Кремлі. — о. Г. Костельник: Любов ближнього, її основа і функції. — о. О. Г-н: Ще про ерекціональні ліси. — о. Михайло Горечко: Наше проповідництво. — о. Д. П.: Соціялісти радикали і духовенство. — Юлія Сопевницька: Садім виноград, кавуни й мельони. — Х.: З голосів преси. — Всячина.

СІВАЧ, часопис присвячений проповіди і катехизі. Львів, грудень 1936. Р. І. Ч. 4. Зміст: о. дек. А. Потоцький: Пропов. на Введ. в храм Пр. Д. М. — о. П. Дзедзик: Через обнову проповідництва — до обнови хр. життя. III. Ідеал проповідника. — о. Ом. Горчинський: Пропов. на XXVIII. Нед. і св. Андрея. — о. П. Дзедзик: Істор. розвій ідеї Катол. Акції. (К. А. II. пол. 19 стол.)— о. А. Галадилюк: Як повинна виглядати правильно збудована катехиза? (Докінч.). — о. П. Дз.: Катехизи для І. кл. всел. шкіл (на грудень). — о. Ом. Горчинський: Пропов. на XXIX. Нед. — о. П. Дзедзик: Чи і як стосувати методу „школи праці" при навчанні релігії? (Продовж.). — о. Вол. Рабій: Пропов. на св. о. Николая. — о. П. Дзедзик: Пропов. про суосп. питання: Христос — а робітництво. (Прод.) — Приклади до проповідей і екcорт. — о. П. Дзедзик: Принагідна проп. Закінч. Старого Року. — У відповідь мудрагелям і недовірам. — Матеріяли до проповідей і ексорт. — Рецензії.

ТРИЗУБ, тижневик. Париж 13. грудня 1936.

КАРПАТСЬКА МОЛОДЬ, часопис для молоді. Вел. Копаня, жовтень-листопад 1936. Р. І. Ч. 2—4.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

ЯВОРІВ:
27. XII. Вій.
З Яворова їде театр до Судової Вишні, Медики. На Українські Свята гратиме у Перемишлі.

Великий Театр:

Неділя, 27. XII. год. 12. впол. 2 байки для дітей „Червона шапочка" і „Прийшла криска і на лиса".
Неділя, 27. XII. год. 3.30 попол. ціни найнижчі „Пані презесова".
Неділя, 27. XII. год. 7.30 веч. „Каваренька".

Кіна.

АПОЛЬО: „Палата у Фляндрії" з Мартою Еґерт.
АТЛЯНТИК: „Жовтий скарб" із Ґейрі Купером.
ВАНДА: „Тисяча і друга ніч" і „Весняний вальс".
ҐРАЖИНА: „Жайворонок" із Мартою Еґерт.
КАСІНО: „Сан Франціско" Ван Дайка (з Джанетою Мекдональд і Клерк Ґейбль).
КОПЕРНИК: „Моя зіронька" з Шерлі Темпль.
КОЛІСЕЙ: „Небезпечний флірт", „Навіщо працювати" з Фліпом і Фляпом.
МАРУСЕНЬКА: „Герой" з Волосом Беррі.
МЕТРО: „Мельодія великого міста".
МІРАЖ: „Злочин і кара" Достоєвського та Фліп і Фляп.
МУВА: „Таємна бриґада".
ПАКС: „Серед вічної тишини" та кольорові додатки.
ПАЛЯС: „У блеску сонця" з Іваном Кепурою.
ПАН: „Роз-Марі".
РАЙ: „Прокажена".
СВІТ: „Єгипетські ночі" з Еді Кантором.
СТИЛЕВЕ: „Ада то не лицює" і ревія.
ТОН: „У тіні самітної сосни" із Сильвією Сідней.
УТІХА: „Дочка джунглів" і ревія „Вертеп".
ХИМЕРА: Найновіша кольорована „Мікі Маус".

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
„Европа". Головні столиці і країни.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 27. грудня 1936.

Берлін (356,7) 10.50, 12.00 Музика, 18.00 19.00, 20.00, 21.00 Весела авдиція. **Братислава** (298,8) 10.15 Словенські коляди, 18.15 „Після Різдва" вок. концерт, 20.00 Концерт хору, 20.50, 21.00 „Пенсіонат" оперетка Супе, **Будапешт** (549,5) 12.30 Концерт оп. оркестри, 15.50 Концерт хору, 17.00 Циг. музика, 18.40, 19.00 Орх. концерт, **Кеніґсвустергавзен** (1571) 10.45 Фантазії на органах Вірліцера, 14.00 Авд. для дітей, 15.00 Музика для молоді, 18.00 19.00 Гарні мельодії, орх., 20.00 „Зразковий чоловік" комедія А. Говпвуда, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття: 1) Гутірка, 2) „Панахида" Бокшая у вик. студентів теольогії, **Мінхен** (405,4) 11.05 Вес. авд., 12.00, 13.00 Концерт, 14.20 Концерт солістів, 19.35, 20.00, 21.00 „Іль Каміпьєльо" опера Вольф-Феррарія, **Праґа** (470,2) 9.55 Сальон. квартет, 12.20, 19.05 Концерт військ. орх., 17.50, 18.00 Концерт орх., спів, **Париж** (1648) 13.00 Орг. ресітель, 15.00 Авд. для молоді, 16.00 Пісні у вик. Іванни Люї, 16.15 Легка музика, 16.45 Пісоньки, 17.00, 21.00 Театр Уяви, 20.00 Радіоцирк, 20.40 Вокальний концерт, 21.45, 22.00, 23.00 „4 × 7 = 28" комедія Колі, **Відень** (506,8) 11.45, 12.00 Орх. концерт, 15.15 Серед книжок, 15.40 Форт. квінтет ес-дур Шумана, 16.40 Враження з подорожі, 17.40, 18.00 Розр. концерт, орх., спів, 20.00, 21.00 „Зимова леґенда" траґедія П. Бусора, 22.30 Форт. ресітель, **Міляно** (368,6) 17.00, 18.00 Опереткові мельодії, 20.40, 21.00 „Мале щастя" комедія Адама, 22.05 Віденські вальси, **Рим** (420,8) 17.00, 18.00 Симф. концерт, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 Трансм. з Ля Скалі: „Міньон" оп. Томаса.

Понеділок, 28. грудня 1936.

Берлін (356,7) 14.15 Легка музика, 17.00 Концерт солістів (болгарські нар. пісні, фортеп.), 19.00 Оповідання, 19.15 Віольончеля, форт., **Кеніґсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 20.10, 21.06 Розривк. музика, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття, гутірка, рецитації, **Мінхен** (405,4) 9.00 Музика, 12.00, 13.00 Концерт, 16.10, 19.00 Це все вже було, літ. авд., 16.30 Камер. музика, 19.10 Концерт на форт. і орх., 20.10 Веселі сценки з муз., **Праґа** (470,2) 17.35 Скрипка, 20.30 Твори Ваплав. Каліка, солісти, 21.30 Квартет Жіка, **Париж** (1648) 15.30 „Валтазар" авд. Опала, 18.30 20.00 Концерт, 19.00 Мист. авдиція, 20.40 Серед книжок, 21.10 „Кореспондентки" муз. авд., 21.45, 22.00 Камер. музика, спів, **Відень** (506,8) 11.25 Сільська музика, 12.20, 13.10 Концерт орх., 15.20 Авд. для молоді, 17.30 Сп. ресітель Вальдеґ-Валям сопран, 17.50 Скрипка, 20.00, 21.00, 22.00 „Оберон" опера Вебера, **Міляно** (368,6) 17.15 Концерт октету, 19.00 Легка музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Мадам сан Жан" оп. Джордана, **Рим** (420,8) 17.15 Танк. музика, 18.00 Поезії, 19.00 Квартет, 20.40, 21.00 Комедія, **Будапешт** (549,5) 12.05 Концерт симф. орх., 17.30 Скрипка, 18.25 Фортеп. ресітель, 20.30, 21.00 Концерт оп./орх., **Білгород** (437,3) 20.00, 21.00, 22.00 Опера.

Вівторок, 29. грудня 1936.

Берлін (356,7) 16.30 Циганська музика, 19.15 Сопран, фортеп., 20.10, 21.00 Конц. орх., **Кеніґсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 15.15 Вес. оповідання, 18.00 Пісні Шумана, Брамса, Вольфа (Гельґер спів), 20.10 Розривк. музика, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття, 20.30 Спів, **Мінхен** (405,4) 12.00 Розр. концерт, 16.50 Віденські пісоньки, солісти, 17.10 Форт. соната ф-моль Брамса, 18.00 Танкова музика, 21.25 Орх. концерт, **Міляно** (368,6) 17.15 Форт. дует, 19.00 Розривк. музика, 21.45 Педікові сопран, Сасолі арфа, **Париж** (1648) 12.00, 13.15, 14.00 Концерт, 15.30 Пісні, 18.00 Концерт, **Праґа** (470,2) 12.35 Легка музика, 17.30 Віольончеля, 20.30 Сценка, 21.00 Твори Прокопєва, спів, скр., віольонч., **Відень** (506,8) 12.00, 13.10 Концерт, 16.55 Для дітей, 17.20 Скрипка, 17.40 Суїта на флет і фортеп., Гр. Ціріц, 21.25 Кабарет, 22.20 Танкова музика, **Будапешт** (549,5) 12.05 Циганська музика, 13.30 Пісні при форт., 21.50, 22.00 Форт. ресітель Імре Унґара, 22.35 23.00 Сальон. квінтет, спів, **Білгород** (437,3) 21.30 Нар. пісні, 22.20 Скрипка, рецитації, **Рим** (420,8) 17.15 Камер. концерт, 18.50 Розривк. музика, 20.40, 21.00 Симф. концерт, 22.20 Концерт хору

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 27. грудня 1936.

8.00 Сигнал часу й коляда, 8.03 Для села: Хліборобська газетка, Музика з гр. пл., Виховні кружки при сільських громадах, 8.40 Чайковський: Пісня без слів, гр. пл., 8.45 Програма на днині, 8.50 Ранішній денник, 9.00—10.57 Богослуження, опісля кашубські та куявські коляди, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Розривковий концерт, орх., Вермінська спів, два фортепіяни; у перерві ок. год. 13.00 Войтіх Коссак, як маляр польського геройства, 14.00 Репортаж із життя, 14.15 Монольоґ дітей: „Як Стах Завалидорога вчився ролі Ірода", 14.30 Різні мельодії з гр. пл., 15.30 Для села: Під увагу хліборобам, Огляд ринків рільних продуктів, 16.00 Реклямовий концерт, 16.15 Легка музика з гр. пл., 16.30 Фраґм. із драми Каспровича: „Сита", 17.00 Симф. концерт, орх., спів; у перерві в год. 17.55 Актуальна гутірка, 19.15, 20.00 Мішаний хор, спів, музика, 19.45 „Стріча" різдв. новеля А. Рибіцького, 20.20, 20.21, 20.35 Спортові вістки, 20.40 Політичний огляд, 20.50 Вечірній денник, 21.00 Лицарські традиції у великопольській пісні та мельодії, 21.45 На веселій львівській хвилі, 22.15 Танк. музика з гр. пл., у перерві в год. 22.55 Останні вістки.

Понеділок, 28. грудня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 7.25 Програма на днині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Концерт орх., 12.40 Полудневий денник, 12.50 У родині та громаді, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Орбіс говорить, 15.18 Реклямовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Пісонька з оп. „Роз-Марі", гр. пл., 15.55 Нар. університет у Львові, 16.00 Легкі пісоньки, гр. пл., 16.11 Діялекти у польській літературі, 16.30 Концерт орх., 17.00 Що Польща внесла до культури: У лябораторії проф. Ваґґли, 17.15 Концерт солістів: фортеп., скрипка, 17.50 Історія годинника, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10, 18.15 Спортові вістки, 18.20 Легка музика з гр. пл., 18.35 Образок із життя польських еміґрантів у Франції, 18.50 Яким умовинам мусять відповідати наші бекони, 19.30 Музична картотека, легка муз. авд., 20.25 Концертові вальси, гр. пл., 20.45 Вечірний денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 З колядою ідучи, літер. вечір, 21.30 Концерт орх., 22.00 Симф. концерт; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Вівторок, 29. грудня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 7.25 Програма на днині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Стилізовані мельодії Азії, гр. пл., 12.40 Полудневий денник, 12.50 Про плекання кімнатних цвітів зимою, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Реклямовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Легка музика з гр. пл., 15.45 Туристичний інформатор, 15.50 Оповідання для дітей, 16.00 Музика у вик. циганських оркестр. гр. пл., 16.15 Скринька ПКО, 16.30 Концерт орх., 17.10 „Будні п. п. Ковальських" говорена повість, 17.25 Авд. з циклю „Скрипкові сонати Бетовена" у програмі Соната оп. 24 ф-дур, скр., форт., 17.50 Монольоґ: здоровля, щастя та успіхів, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Снігoвий комунікат, 18.13 Спорт у містах і містечках, 18.20 Шуберт-Берте: „Домик трьох дівчат", фраґм. з оп., гр. пл., 18.35 Романтика натуралізму: Ґабр. Запольська (У 15-ліття смерти), 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Природник чи гуманіст (діяльоґ), 19.20 З англійської музики, концерт орх., 20.00 Гутірка музика зі слухачем радія, 20.25 Оперова музика з гр. пл., 20.40 Вечірний денник, 20.50 Актуальна гутірка, 21.00 Транс. з Будапешту: Розривковий концерт мадярської музики, 21.45 Сучасний гуманітаризм у літературі, 22.00 Транс. з Берліна: Розривковий концерт; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Радіокутик.

ЛЯБОРАТОРІЙНІ ТРУДНОЩІ ТЕЛЕВІЗІЇ.

Відкриття властивостей, якими можуть розходитися електричні хвилі дозволило людям порозумілатися на величезних віддалях. Перше практичне застосування телеграфу почалося в 1835 р., а телефону — в 1876 р. Радіо було дальшим кроком у ділянці порозуміння при помочі звуку, а телевізія буде удосконаленим способом комунікації при помочі оптичних вражінь.

Ціла трудність телевізії полягає в тому, що образ мусить бути розкладений на дуже кількість пунктів, які треба по черзі пересилати. Людське око, завдяки надзвичайно делікатній будові ситківки, розбиває образ на поодинокі елементи. Реакції кожного з цих елементів переказуються до мізку одночасно, завдяки чому ми дістаємо враження образу, як цілости.

Першою пробою розвязання проблеми телевізії були праці над будовою уряджения, яке булоб можливо правдивою копією будови ока, що показалося звичайним нечувано трудним.

Дальшою стадією проб було „аналізування", яке показалося найкращою методою розкладання образу в метою його висилки та реконструкції образу з метою його відбору. „Аналізування" можна порівняти з працею, яку ми виконуємо при читанні, а саме, коли водимо оком по рядках. Відповідний телевізійний апарат є сконструований так, що цілість образу дістаємо при помочі означування на екрані, пункт за пунктом, поодиноких частин цього образу. Комплет цих ліній відповідає кінематографічному образові, зміни в напруженні світла надає і сприймає спеціяльний апарет. Стверджено, що людське око затримує на дальший час враження баченого образу; цю властивість використано також у телевізії. Швидкість, з якою падають поодинокі складові частини образу, дозволяє на повставання враження цілости.

Одна з систем, яку стосують в Англії, послуговується 240 лініями і подає 25 образів на секунду.

В 1880 р. француз Леблян послуговувався двома дзеркалами з ріжною кількістю оборотів, обчислених так, що виходила згідність „аналізування" і швидко-